

DİNLER TARİHİ ARAŞTIRMALARI – VII

**TÜRKİYE'DE
DİNLER TARİHİ
(Dünü, Bugünü ve Geleceği)**

TÜRKİYE DİNLER TARİHİ DERNEĞİ YAYINLARI

TÜRKİYE'DE MİSYONERLİK ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Ar. Gör. Süleyman TURAN*

Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Misyoner aktivite içinde daima saklı bir psikolojik şiddet barındırır... Misyonerlik anlayışında insanların kalpleri ve zihinlerini kendi doğal dinlerinden genellikle sempati duyulmayan ve düşman olunan bir başka dine döndürmeleri amaçlanır... Aslında misyoner aktivite ideolojik bir savaş gibidir. Oldukça sistematik, belli bir amaca yönelik ve yönlendirilen bir eylemdir. Hatta kitleleri duygusal yönden etkilemek için medyayı, parayı ve insanları kullanan bir bombardımana bile benzetilebilir. Bu yüzden misyoner aktivite ile biz, planlanmamış, kendiliğinden ve bağımsız gelişen olaylardan söz etmiyoruz. Biz, dünyayı zapt etmeye girişen ve bu nedenle diğer dinsel gelenekleri ortadan kaldırmaktan mutlu olacak olan bir dini çabadan söz ediyoruz ki bu çabanın hedefi tüm insanlar için belirli, tek bir din tesis etmektir... Misyoner aktivitenin başarılı olduğu bölgelerde eski gelenekler değerlerini yitirmiş ya da ortadan kaldırılmıştır... Bu yüzden misyoner aktivite ve din değiştirme, din özgürlüğü ile alakalı bir husus değildir. Bir dinin diğer tüm dinleri yok etme teşebbüsüdür. Böyle bir dışlayıcı tutum, hoşgörüye ya da anlayışa katkıda bulunamaz; toplumsal gerilimleri ortadan kaldıramaz. Misyoner, çoğulcu bir topluma ve din seçme özgürlüğüne son vermeyi ister. Misyoner, herkes için tek bir din ister ve gerekirse bu din için kendini feda eder; o din, kendi dinidir. Gerçek din özgürlüğü, din değiştirmeye yönelik misyoner çabalardan özgür olmayı gerektirir. Misyoner, insanları hedefleyen bir tezgâhtar ya da zapt etmek için çabalayan bir istilacı gibidir. Birliği bozan ve kargaşaya yol açan böyle bir aktivite doğru bir iş değildir ve toplumsal ahengi destekleyemez... İnsanların dinlerini değiştirmeye çalışma zihniyeti, doğası gereği müsamahasızdır... Etik olmayan bir uygulamadır ve kaçınılmaz olarak etik olmayan sonuçlar doğurur.

(David Frawley)

---

* Ar. Gör. , Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Dinler Tarihi Bilim Dalı

Tarihsel süreçte yaşanan gelişmelerin açıkça ortaya koyduğu, David Frawley'in de yukarıda naklettiğimiz uzunca yazısına¹ taşıdığı üzere misyonerlik, sadece dini bir olgu değildir. Nitekim tarihsel süreç incelendiğinde yürütülen misyonerlik faaliyetlerinin doğrudan veya dolaylı etkilerinin her zaman dinin kapsamının dışına taşarak siyasi, coğrafi, sosyal, ekonomik ve kültürel açılardan önemli bir takım sonuçlar doğurduğu açık bir şekilde görülmektedir.

Misyonerliğin bu genel yapısı çerçevesinde Türkiye'de yürütülen misyonerlik faaliyetlerine baktığımızda batı sömürgeciliğinin gelişmesine paralel olarak Anadolu coğrafyasında başlayan misyonerlik faaliyetlerinin temel amacı bu coğrafyayı kuşatmak ve ele geçirmek olmuştur. Nitekim bundan dolayıdır ki XVIII. yüzyıldan itibaren misyonerlik faaliyetlerinin hedefi olmaya başlayan bu coğrafya, misyonerlikten en fazla zarar gören bölgelerin başında gelmektedir. Bilindiği üzere bu topraklardaki misyonerlik faaliyetlerinin geçmişi, oldukça eskidir. Henüz XVII. yüzyılda Fransa'yla yakınlaşma siyasetinin bir parçası olarak bazı Cizvit ve Fransisken din adamı ve misyonerlerin Osmanlı'nın çeşitli şehirlerine gelip yerleştikleri ve buralarda Müslüman halktan ziyade Hıristiyan azınlıklar ile diğer gayri Müslimleri hedef alarak onlara dönük faaliyetler yürüttükleri bilinmektedir. Osmanlı'nın askeri, ekonomik ve siyasal açılardan zayıfladığı XIX. yüzyıl Anadolu'da faaliyet göstermeleri açısından misyonerler için adeta altın bir çağ olmuş, İngiltere ve daha sonraları Amerika himayesinde Anadolu'ya gelip yerleşen misyoner örgütler, yerleştikleri bölgelerde Hıristiyanlığı yaymaya çalışmışlardır.

I. Dünya Savaşı, esnasında Anadolu'ya yönelik misyonerlik faaliyetlerinde ciddi bir kesinti yaşanmıştır. Çünkü savaş öncesi ve sonrasında çeşitli güç odaklarının kışkırtmalarıyla isyan eden Hıristiyan azınlıklardan kaynaklanan ihanet nedeniyle Müslüman halk genelde Hıristiyanlara karşı mesafeli durmaya başlamış, bunun bir neticesi olarak misyoner örgütleri büyük ölçüde ülkeyi terk etmek durumunda kalmış ve örgütlendikleri misyoner okulların büyük bir bölümü kapanmıştır. Anadolu'daki misyonerlik faaliyetlerindeki bu gerileme ve duraklama, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti devletinin

---

1 Bu alıntı, David Frawley'in "The Missionary Position" adlı uzunca makalesinden alınmıştır. Bkz. http://web.archive.org/web/20080122082038/http://www.geocities.com/aboutindia2000/article/the_missionary_position.htm (10. 11. 2009).

izlediği içe dönük politikalar ve II. Dünya Savaşı nedeniyle bir müddet daha devam etmiştir.

Türkiye'nin izlediği politikanın dışa açılmaya başlaması, doğu bloğunun çökmesi, küreselleşme, hızla gelişen kitle iletişim araçları gibi bir takım faktörler, XX. yüzyılın son çeyreğinden itibaren misyonerlik faaliyetlerinde yeniden bir canlanma ve artışa neden olmuştur. Yine yakın dönemden itibaren misyonerlik faaliyetlerinin temel hedefinin Ekvator'un kuzeyinden Kuzey Afrika ve Çin'e kadar uzanan 10-40 paralelleri arasında yer alan ve "10/40 Window" olarak isimlendirilen bölgeye kayması bir diğer önemli faktör olarak zikredilebilir. Dünya nüfusunun yaklaşık 2/3'nün yaşadığı bu bölgede % 95 oranında Hıristiyan olmayan nüfus (ağırlıklı olarak Müslümanlar, Budistler ve Hindular) yaşamaktadır ve bölgedeki misyonerlik faaliyetlerinde Türkiye önemli bir yer işgal etmektedir.² Neticede son dönemde misyonerlik faaliyetlerinde gözlemlenen bu artışın bir sonucu olarak misyonerlik konusu, Türkiye'nin gündemini XXI. yüzyılın ilk yıllarında sıkça meşgul eden tartışma konulardan biri haline gelmiştir.

Misyonerlik konusunun ülke gündemini sıkça meşgul ettiği bu dönemde ve sonrasında konunun farklı boyutları üzerine gerek alanın uzmanı dinler tarihçiler, gerek dinler tarihçilerinin dışındaki diğer akademisyenler ve gerekse araştırmacı ve yazarlar tarafından çok sayıda kitap ve makale kaleme alınmış, lisansüstü düzeyde çalışmalar yapılmış (ve halen daha yapılmaya devam edilmekle) ve ayrıca bazı kurumlarca misyonerlik raporları hazırlanarak yayımlanmıştır. Bu bildiride misyonerlik konusunda yapılan bu çalışmalarını, inceleme konusu yapacak ve misyonerlerin Türkiye'deki temel faaliyet alanları ve faaliyetlerini dikkate alarak, yapılan çalışmaların hangi açılardan önem arz ettikleri, alana hangi katkıları sağladıkları ve eksik yönleri üzerinde durmaya çalışacağız.

---

2 Bkz. Şinasi Gündüz, Mahmut Aydın, *Misyonerlik: Hıristiyan Misyonerler, Yöntemleri ve Türkiye'ye Yönelik Faaliyetleri*, İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2002, ss. 38-39; Hans-Lukas Kieser, "Mission as Factor of Change in Turkey (Nineteenth to First Half of Twentieth Century)", *Islam and Christian-Muslim Relations*, vol. 13, no. 4 (2002), ss. 391-410; Luis Bush, "10/40 Window: Getting to the Core of the Core", *World Mission The Biblical/Historical Foundation*, eds. Jonathan Lewis, Pasadena: William Carey Library, 1994, 7. bölüm, ss. 17-22.

Ülkemizde yürütülen misyonerlik faaliyetlerinin tarihi gibi bu alanda yapılan çalışmaların geçmişi de oldukça geriye gitmektedir. Nitekim XIX. yüzyılın başlarından itibaren başlayan yoğun Protestan misyonerlik faaliyetleri karşısında yüzyılın ikinci yarısından başlayarak Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar reddiye tarzında çok sayıda eser kaleme alındığını görmekteyiz. İlgili döneme dair yaptığı çalışmada bir de bibliyografya denemesine yer veren Fuat Aydın, Cumhuriyet öncesi dönemde yazılan basılı 52 çalışmadan söz etmektedir.³ Misyonerlerin yoğun faaliyetleri sonucu ortaya çıkan bu külliyata, sayıları XIX. yüzyıldaki kadar fazla olmasa da, Cumhuriyet döneminde yenileri eklenmeye devam etmiştir. Tespit edebildiğimiz kadarıyla 1980'e kadar *Sebilürreşad*, *Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası*, *Büyük Doğu*, *Sebil* ve *Diyanet Dergisi*⁴ gibi çeşitli dergilerde yayınlanan makalelerin dışında doğrudan misyonerlik konusunda yapılan 25 kadar basılı ve çeviri kitap çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmalar arasında öne çıkan bazıları şunlardır;

Ali Ulvi, *Misyonerlere Cevap ve Gençliği İkaz*, (İstanbul: Burhaneddin Matbaası, 1933); Süleyman Külçe, *Müslümanlar Dikkat*, İzmir Nefaset Mat-

---

3 Bu çalışmaların bir kısmı yeni kaleme alınan eserler ve yeni yapılan çeviriler, diğer bir bölümü ise, eskiden kullanılan metinlerin yeni basımlarını içermektedir. Bkz. Fuat Aydın, "Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemindeki Misyonerlik Faaliyetleri ve Bu Faaliyetlerle İlgili Çalışmalara Yönelik Bir Bibliyografya Denemesi", Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, sy. 7 (2003), ss. 128-130.

4 Zikredilen dergilerde misyonerlikle ilgili yayınlanan makalelerden bazıları şunlardır: Ahmed Refik, "Türkiye'de Katolik Propagandası", *Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası*, V/82, İstanbul, 1924; Kazım Karabekir, "Misyonerlik", *İslam-Türk Muhitülmaarif Mecmuası*, İstanbul, c. 2, sy. 78 (1947); Süleyman Külçe, "Memleketimizde Hıristiyanlık Propagandaları", *Sebilürreşad*, 1/19, 1948, ss. 300-302; Ömer Rıza Doğrul, "Misyonerliğin Yeni Şekli", *Sebilürreşad*, c. 1, sy. 18, (1948); Yaşar Kutluay, "Eski Tehlikenin Yeni Yönü", *Diyanet Dergisi*, c. IV, (Temmuz-Ağustos 1965); Sâmîha Ayverdi, "Gençlerle Başbaşa [Misyoner Teşkilatı Başkanı Mösyö Kern'e Mektup]", *Türk Kadını*, c. 2, sy. 15, (Ankara 1967); Eşref Edip, "Misyonerlere Ümit ve Cesaret Veren Halk Partisinin Günahı Sonsuzdur", *Büyük Doğu*, 14/6, (1969), ss. 26; Yahya Akyüz, "Abdülhamit Devrinde Protestan Okulları İle İlgili Orijinal İki Belge", *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, III/1-4, Ankara 1970, ss. 101-130; Lütfi Doğan, "Misyoner Propagandasına Karşı Gerekli Bir Açıklama", *Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi*, 13 (1), 1974, ss. 3-6; Ali Arslan Aydın, "Hıristiyan Sömürgeciliği, Misyonerliği ve Misyonerlerin Faaliyetleri", *Diyanet Dergisi*, c. 15/5-6, (1976), ss. 339-352; İ. Hakkı Uzunçarşılı, "Azınlık ve Yabancı Okullarda Yürütülen İhanetler", *Çağ Dergisi*, sy. 1, (Ankara 1976).

baası 1948; Hasan Tahsin Başak, *Misyonerlere İhtar: İslam Dini ve Hıristiyanlık*, Kastamonu: Doğrusöz Matbaası, 1953; Erol Kırşehirlioğlu, *Türkiye’de Misyoner Faaliyetleri*, İstanbul: Bedir Yayınevi, 1963; M. Asım Köksal, *Hıristiyan Propagandaları Münasebetiyle Açıklama*, Ankara, 1963; Enver Baytan, *Hıristiyanlaştırma Teşkilatına Cevap*, İstanbul, 1964; ay. , *Hıristiyan Misyonerleri Nasıl Çalışıyor?*, İstanbul, 1965; Mehmet Kemal Pilavoğlu, *Dünya Dinleri ve Misyonerlik*, Ankara: Güven Matbaası, 1966; Mustafa Halidî & Ömer Ferruh, *İslam Ülkelerinde Misyonerlik ve Emperyalizm*, çev. Ö. Şekerci, İstanbul: Kalem Yayınları, 1968; Necdet Sevinç, *Ajan Okulları*, İstanbul: Dede Korkut Yayınları, 1975; Mehmed Dişkiran, *Duyuru: Tüm Hıristiyan Misyonerlerine*, İstanbul: Divan Matbaası, 1977.

Misyonerlik faaliyetlerindeki artışa bağlı olarak XX. yüzyılın son çeyreğinden itibaren misyonerlik ile ilgili çalışma sayısında da adeta bir patlama yaşanmaya başlamıştır. 1980’den günümüze, tespit edebildiğimiz kadarıyla, kitap, makale, basılı sempozyum metni ve lisans üstü tezler olmak üzere yapılan tüm çalışma sayısı 450’dir. Bu literatür, İSAM Kütüphanesi, YÖK Tez Arama Merkezi, Türkiye’deki Üniversitelerin İlahiyat Fakültelerindeki başta Dinler Tarihçileri olmak üzere çeşitli anabilim dallarındaki akademik personel sayfaları, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesi başta olmak üzere çeşitli üniversitelerin Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü akademik personel sayfaları, üniversitelerimizin büyük bir bölümünün sosyal bilimler enstitü tez veri kayıtları, misyonerlikle ilgili kaleme alınmış kitap ve makalelerin bibliyografyaları, Fuat Aydın’ın Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi’nin 7/2003’deki ilgili yayını ve online kitap satışı yapan çeşitli sitelerde yapılan araştırmalardan hareketle oluşturulmuştur. İlgili literatürü tespit ederken çalışmaların spesifik olarak misyonerlikle ilgili olmalarına olabildiğince özen gösterilmeye çalışılmıştır. Araştırmalarımız neticesinde ulaştığımız çalışmaların yıllara ve çalışma türlerine göre dağılımı ile kendi içlerindeki tasnifi aşağıda Tablo 1 ve Tablo 2’de gösterilmiştir:

Yıl	Kitap	Makale	Tez	Toplam
1980-1989 Arası	3	17	3	23
1990-1999 Arası	24	61	14	99
2000-	81	189	58 (3'ü de- vam ediyor)	328
Genel Toplam	108	267	75	450

Tablo-1: 1980'den Günümüze Yıllara Göre Çalışmaların Sayısı

Makaleler	
Özgün Makale	157
Basılı Tebliğ Metni	98 38 (Dinler Tarihi Derneği Sempozyum bildi- rileri) 60 (Diğer sempozyum ve kongre bildirileri)
Çeviri Makale	12
Kitaplar ⁵	
Özgün Kitap	93
Çeviri Kitap	15
Tezler	
Y. Lisans	59
Doktora	16 (13 bitmiş +3 devam)

Tablo-2: Makale, Kitap ve Tezlerin Kendi İçinde Dağılımı

- 5 Vermiş olduğumuz özgün ve çeviri kitap sayılarına ülkemizdeki Hıristiyanlar tara-
findan kaleme alınan Turgay Üçal'ın *Hıristiyan İnancına Göre Misyonerlik* ve çevi-
risi Levent Kınran tarafından yapılan *Etkin Müjdecilik: Müjde'yi Tanrı'nın Gücüyle
Duyurmak* gibi doğrudan misyonerlikle ilgili çalışmalar da dâhildir. Bu çalışmalar,
Tablo 3'teki grupta araştırmacı ve yazarlar tarafından kaleme alınan çalışmalar
kategorisinde değerlendirilmiş olup tam künyelerine ekteki bibliyografyada da yer
verilmiştir.

Yıllara göre çalışma sayılarının verildiği Tablo 1’de görüldüğü üzere 1980’den günümüze misyonerlik üzerine yapılan çalışmaların (kitap, makale ve tez) sayısında önemli bir artış yaşanmıştır. Bununla birlikte son 10 yılda yapılan çalışma sayısındaki artış ise, dikkate değerdir. Bu dönemde yapılan çalışma sayısı önceki 20 yılda yapılan çalışma sayısından neredeyse 3 kat, hatta Cumhuriyet tarihi boyunca yapılan çalışmaların toplamından daha fazladır. İfade edildiği üzere gerek misyonerlik faaliyetlerinin temel hedefinin Türkiye’nin de içinde yer aldığı ve önem arz ettiği 10/40 paralelleri arasında yoğunlaşması, gerekse 17 Ağustos depremini fırsat bilen misyonerlerin insani yardım yürütme adı altında ülkemize gelmeleri yakın dönemden itibaren misyonerlik faaliyetlerinde büyük bir artışa neden olmuştur. Misyonerlik faaliyetlerindeki artışa neden olan (ve ayrı bir çalışmanın konusu olan) etkenler, 2000’li yılların başında bir ara misyonerlik konusunun ülke gündeminin ilk sırasına oturmasına sebebiyet vermiştir. Neticede yapılan çalışma sayısındaki artışın misyonerlik faaliyetlerindeki artış ve ülke gündeminde işgal ettiği yerle doğru orantılı olduğu söylenebilir.

Yazar	Kitap Sayısı	Makale Sayısı
Dinler Tarihçileri Tarafından Yazılan	18	103
Diğer Akademisyenler Tarafından Yazılan	49	136
Araştırmacı ve Yazarlar Tarafından Yazılan	41	28

Tablo-3: Yazarlarına Göre Kitap ve Makaleler

Anabilim Dalı	Tez Sayısı
Dinler Tarihi	21
Tarih	34
Din Sosyolojisi	9
Diğer (Din Eğitimi, Antropoloji, Güvenlik Bilimleri gibi)	11

Tablo-4: Yapıldıkları Anabilim Dallarına Göre Tezler

Tablo 3 ve Tablo 4'te Türkiye'de misyonerlik üzerine yapılan çalışmaların kimler tarafından yapıldığı ortaya konulmuştur. Tablo 3'te görüldüğü üzere konuyla ilgili kitap ve makalelerin büyük bir bölümü Dinler Tarihçilerinin dışında kalan ve büyük çoğunluğunu Tarih bölümü öğretim üyelerinin oluşturduğu akademisyenler tarafından kaleme alınmıştır. Dinler Tarihçilerinin çalışmaları ikinci, araştırmacı ve yazarların kaleme aldığı çalışmalar ise, üçüncü sırada yer almaktadır. Makale sayılarının azlığına karşın akademisyen kimliği bulunmayan araştırmacı ve yazarlar tarafından kaleme alınan kitap sayısındaki fazlalık Tablo 3'te göze çarpan noktalardan biridir. Tablo 4'e baktığımızda buradaki verilerin Tablo 3'tekine benzediğini söylemek mümkündür. Şöyle ki tabloda görüldüğü üzere Enstitülerin çeşitli anabilim dallarında yaptırılan tezlerin (tamamlanan 72 ve devam eden 3 tez dahil) % 45'i Tarih Anabilim Dalında yaptırılmıştır. Dinler Tarihçilerinin yaptırdığı tezlerin sayısı burada da ikinci sırada yer almaktadır. Bunların dışında diğer bazı anabilim dallarında meseleye eğitim, psikoloji ve güvenlik açılarından bakılan çeşitli tezlerin yapıldığını görmekteyiz.

Dönem	Kitap	Makale	Tez
Osmanlı Dönemindeki Misyonerlik Faaliyetlerini Ele Alan Çalışmalar	26	90	31
Cumhuriyet Dönemi ve Türkiye'ye Yönelik Misyonerlik Faaliyetlerini Ele Alan Çalışmalar	30	83	17

Tablo-5: Ele Aldıkları Döneme Göre Kitap, Makale ve Tezler

Tablo 3 ve Tablo 4'te işaret edildiği üzere misyonerlik konusunda Türkiye'deki çalışmaların önemli bir kısmı Tarih bölümlerinde yapılmıştır. Bu çalışmaların büyük bir bölümü ise, ileride değinileceği üzere, Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki misyonerlik faaliyetleri, azınlık ve misyoner okullar ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında misyonerlik faaliyetleri gibi konular üzerinde odaklanmıştır. Nitekim ele aldıkları döneme göre misyonerlik çalışmalarını tasnif ettiğimiz Tablo 5'te görüldüğü üzere yapılan çalışmaların yaklaşık % 33'ü Osmanlı, % 29'u ise Cumhuriyet döneminde ve günümüzde Türkiye'ye yönelik misyonerlik faaliyetleri ile ilgilidir.

Bölge	Yapılan Çalışma Sayısı		
	Kitap	Makale	Tez
Doğu ve Güneydoğu	7	28	6
Karadeniz	5	14	-
İç Anadolu	1	16	4
Ege	2	3	1
Akdeniz	-	5	1
Marmara	-	8	4

Tablo-6: Misyonerlikle İlgili Çalışmaların Bölgelere Göre Genel Dağılımı⁶

İller ve Yerleşim Yerleri	Yapılan Çalışma Sayısı		
	Kitap	Makale	Tez
<i>Doğu ve Güneydoğu Bölgesi</i>			
Genel Çalışmalar	4	7	1
Harput	1	5	3
Mardin		3	
Antep		2	
Diyarbakır		3	
Kahramanmaraş	1	2	1
Hakkâri		1	
Urfa		1	
Elazığ, Tunceli, Bingöl		1	
Erzurum, Erzincan, Kars, Iğdır		1	
Malatya, Adıyaman		1	
Van, Ağrı	1	1	1
<i>Karadeniz Bölgesi</i>			
Genel	2	8	
Trabzon	1	3	
Amasya (Merzifon)	2	1	
Samsun		1	
Çorum		1	

6 Karadeniz Bölgesine yönelik çalışmalar bağlamında değerlendirilebilecek Merzifon Amerikan Koleji ile ilgili Gülbadi Alan tarafından yapılmış bir doktora tez çalışması bulunmakta olup, bu çalışmayı Karadeniz Bölgesine dair kitaplar bölümündeki istatistiklere dâhil ettik. Bu çalışmanın dışında doğrudan bölgenin geneli ya da bölge sınırları içerisinde yer alan bir yerleşim yerine yönelik misyonerlik faaliyeti ile ilgili bir çalışma bulunmadığı için Tablo'da Karadeniz Bölgesine dair tez çalışmaları bölümüne her hangi bir istatistik kaydedilmemiştir.

<i>İç Anadolu Bölgesi</i>			
Ankara			2
Kayseri		4	1
Konya		1	
Sivas		4	
Yozgat		1	
Kayseri (Talas)	1	2	
Konya, Niğde		1	
Sivas, Tokat		1	
Nevşehir, Kırşehir		1	
Ankara, Çankırı, Eskişehir		1	
Kayseri, Nevşehir, Niğde			1
<i>Ege Bölgesi</i>			
İzmir	2	1	1
Uşak		1	
İzmir, Denizli, Manisa, Uşak		1	
<i>Akdeniz Bölgesi</i>			
Antalya		1	1
Adana, Hatay		1	
Antakya, Tarsus		1	
Mersin, Tarsus		1	
Isparta, Burdur		1	
<i>Marmara Bölgesi</i>			
İstanbul		4	3
Bursa		2	1
Sakarya		1	
Çanakkale		1	

Tablo-7: Misyonerlik Çalışmalarının İlgili Olduğu İllere ve Bazı Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımı⁷

Tablo 6 ve Tablo 7'de Türkiye'de misyonerlik konusunda yapılan çalışmaların ilişkili olduğu bölge ve illere göre dağılımı verilmeye çalışılmıştır. Bilindiği üzere gerek Osmanlı gerekse Türkiye Cumhuriyeti devleti döneminde ülkemizin neredeyse bütün bölgelerinde misyonerlik faaliyeti yürütülmekle birlikte bazı bölgelerin daha ön plana çıktığı söylenebilir. Nitekim

7 Yapılan bazı çalışmalar birden fazla ili kapsadığı için tabloda bu iller bir grup olarak ve aynı satırda sıralanmıştır.

yeniden bir Pontus devleti kurma ideali Karadeniz Bölgesini, Kürtlere dönük faaliyetler Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerini, Alevilere dönük faaliyetler ise, İç Anadolu Bölgesini öne çıkarmaktadır. Bölgelere göre dağılımın verildiği Tablo 6'da görüldüğü üzere yapılan çalışmalarda da bu üç bölgedeki misyonerlik faaliyetleri üzerinde daha fazla durulmuştur. Yapılan çalışmaları İller bazında düşündüğümüzde ise, Tablo 7'de işaret edildiği üzere bölgeler içerisinde bazı illerin daha fazla çalışma konusu yapıldığı görülmektedir.

Tablo 6 ve 7'de dikkat çeken husus, hem genel olarak lisansüstü çalışmaların azlığı, hem de belli bölgelerin ihmal edilmiş olduğudur. Lisansüstü tezlerin azlığı ile ilgili olarak Karadeniz Bölgesi üzerinde durmak istiyoruz. Samsun ve Trabzon'da köklü birer üniversite bulunmasına rağmen, yaptığımız araştırmada bu üniversitelerin enstitülerinde bölgedeki misyonerlik faaliyetlerine dönük olarak yapılmış her hangi bir tez kaydına rastlayamadık. Bu durum haklı olarak bizi, ya misyonerlikle ilgili yapılan çalışmalarda ve tartışmalarda ortaya konulduğu üzere Pontus devleti kurma ideali kapsamında Karadeniz bölgesinde yoğun bir misyonerlik faaliyeti yürütülmediği ya da Üniversitelerde yapılan lisansüstü tezlerin sorun odaklı, güncel ve çevrelerindeki sorunlara dönük olmadığı sonucuna götürmektedir.

Konu ya da Alan	Kitap	Makale	Tez
Genel olarak misyonerlik, misyonerliğin teolojisi, dinlerin misyoner karakteri ve yeni dini hareketlerin misyoner faaliyetlerini konu edinen çalışmalar	16	48	6
Ermeni, Alevi ve Kürtlere yönelik misyonerlik faaliyetlerine dair çalışmalar			
Ermeniler	4	18	6
Aleviler	2	4	-
Kürtler	1	13	1
Azınlık ve misyoner okulları üzerine yapılan çalışmalar	18	26	12
Orta Asya Türk Cumhuriyetlerine yönelik misyonerlik faaliyetlerine dair çalışmalar	5	19	10

Afrika, Afganistan gibi diğer bazı bölgelerdeki misyonerlik faaliyetlerine dair çalışmalar	3	3	1
Çağdaş misyon paradigmaları ve yeni yaklaşımlara ilişkin çalışmalar	5	29	4
Hukuki boyut ve misyonerlik faaliyetlerine karşı alınacak tedbirleri konu alan çalışmalar	-	8	1

Tablo-8: Genel Konu ve Alanlarına Göre Çalışmaların Dağılımı

Tablo 8'de misyonerlik konusunda gerek akademisyen gerekse araştırmacı ve yazarlar tarafından kaleme alınan çalışmaların, tespit edilebildiği kadarıyla, ağırlıklı olarak odaklandıkları bazı konular ve sayısal istatistiklere yer verilmiştir. Neticede bu bir genel değerlendirmedir ve misyonerlik konusunda çalışma yapanların bütün konulara aynı şekilde eğildikleri anlamında yorumlanamaz. Çünkü aşağıda Tablo 9, 10 ve 11'de verileceği üzere dinler tarihçileri, diğer akademisyenler ve araştırmacı yazarların spesifik olarak eğildikleri konular birbirinden farklı olabilmektedir.

- Misyonerlik ve misyonerlikle ilgili diğer kavram ve tanımlamalar
- Misyonerliğin teolojik ve Kutsal Kitap temelleri
- Türkiye'deki misyonerlik faaliyetleri
- Türkiye'de Katolik, Ortodoks ve Protestan misyonerliği ve tarihçe
- Türk Cumhuriyetlerine yönelik misyonerlik faaliyetleri
- Mooncular, Mormonlar, Yahova Şahitleri, Reiki ve Sahaja Yoga gibi Doğu ve Batı kökenli yeni dini grupların Türkiye'deki misyonerlik faaliyetleri
- Çağdaş misyon paradigmaları: İnkültürasyon ve Diyalog gibi.
- Yeni misyon stratejileri: Ev kiliseleri, kitle iletişim araçları vb.

Tablo-9: Dinler Tarihçilerinin Spesifik Olarak Çalıştıkları Temel Konu ve Alanlar

- Osmanlı İmparatorluğu'nda misyonerlik faaliyetleri
- Osmanlı Devleti'nin misyonerlik karşısındaki politikaları
- Azınlık ve Misyoner Okulları: Harput, Merzifon ve Talas vb.
- Amerikan Board Misyon Teşkilatı: Kuruluş, Tarihçe ve Faaliyetler
- Cumhuriyet Dönemindeki misyonerlik faaliyetleri
- Atatürk'ün misyonerlik faaliyetlerine karşı tutumu
- Misyonerlik faaliyetlerinin Ermeni, Pontus, Kürt ve Alevi meseleleriyle ilişkisi
- Mormonlar, Yahova Şahitleri ve Bahaîlerin faaliyetleri
- Çeşitli arşiv bölgelerinde misyonerlik
- Türk dünyasındaki misyonerlik faaliyetleri
- Misyonerlik faaliyetlerine karşı alınacak önlem ve tedbirler

Tablo-10: Dinler Tarihçilerinin Dışındaki Akademisyenlerin Spesifik Olarak Çalıştıkları Konu ve Alanlar

- Türkiye'deki misyonerlik faaliyetleri (genel çalışmalar)
- Alevi, Kürt ve Ermenilere yönelik misyonerlik faaliyetleri
- Türk dünyasına dönük misyonerlik faaliyetleri
- Çeşitli misyoner gruplar ve faaliyetleri

Tablo-11: Araştırmacı ve Yazarların Spesifik Olarak Ele Aldıkları Konular

Türkiye’de misyonerlik konusunda yapılan çalışma ve bu çalışmalara dair ortaya çıkan istatistikî verilerden hareketle şu tespit ve değerlendirmelerde bulunmak mümkündür:

• 1980’den itibaren başlayan süreçte özellikle de son 10 yılda Türkiye’de misyonerlik konusunda gerek akademisyen gerekse akademisyen olmayanlar tarafından oldukça fazla çalışma yapılmıştır. Kaleme alınan kitap ve makalelerin yazarlarına göre oranı Dinler Tarihi Anabilim Dalı akademisyenleri % 32, 2 diğer akademisyenler % 49, 3 ve araştırmacı-yazarlar %18, 5 şeklindedir. Bu oran lisansüstü tezlerde Dinler Tarihi bilim dalında yaptırılan % 26, 7, diğer bilim dallarında yaptırılan % 73, 3 şeklindedir.

• Bir bütün olarak değerlendirildiğinde bu çalışmalarda misyonerlikle ilgili hemen hemen her konuya temas edildiği söylenebilir. Nitekim konuyla ilgili yapılan gerek spesifik gerekse genel çalışmalarda misyonerliğin teolojisinden, klasik ve çağdaş misyon metotlarına; Osmanlı’dan günümüze ülkemize yönelik misyonerlik faaliyetlerinden Türk Cumhuriyetlerinde yürütülen misyonerlik faaliyetlere kadar geniş bir skalada araştırmaların yürütüldüğü görülmektedir.

• Yapılan çalışmaların konularını yazarlarına göre değerlendirdiğimizde bazı ayrışmaların olduğu açıkça görülmektedir;

Dinler Tarihçileri tarafından yapılan çalışmalar, daha çok misyonerliğin teolojisi, Kutsal Kitap temelleri, klasik ve çağdaş dönem misyon metotları, Hıristiyanlığın yayılış tarihi, Türkiye’deki misyonerlik faaliyetleri, Türk Cumhuriyetlerindeki misyonerlik faaliyetleri ve yeni dini hareketlerin misyonerlik faaliyetleri gibi konuları derinliğine inceleme konusu yapıldığı spesifik araştırmalar niteliği arz etmektedir.

Dinler Tarihçilerinin dışında büyük çoğunluğunu Tarih bölümü öğretim üyelerinin oluşturduğu akademisyenler, büyük oranda konunun tarihsel boyutuyla ilgilenmişlerdir. Osmanlı İmparatorluğu’nda misyonerlik faaliyetleri, azınlık okulları, Amerikan Board Teşkilatı ve misyonerlik faaliyetleri, Cumhuriyet’in ilk yıllarında ve sonraki süreçte misyonerlik faaliyetleri, ülkemizde faaliyet yürüten bazı misyoner gruplar ve bu grupların faaliyetlerinin Osmanlı’dan günümüze Ermeni, Kürt, Pontus ve Alevi meselelerindeki rolleri, bu akademisyenlerin spesifik çalışmalarında ağırlıklı olarak göze çarpan konulardır. Bu noktada şu hususun altını çizmekte fayda görüyoruz. Tarihçi kimliğiyle misyonerlik faaliyetlerini araştırma konusu yapan akade-

misyonerlerin genel olarak dinler özel de ise, Hıristiyanlıkla ilgili derinlemesine bilgi sahibi olmadıkları için yaptıkları çalışmalar misyonerlik faaliyetlerini tasviri/deskriptif olarak ortaya koymaktan ileri gitmemektedir. Bu durum misyonerlik gibi dini boyutu da olan konuları inceleme konusu yapmak isteyenlerin dini konulara da vakıf olması gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Misyonerlik konusunda çalışma yapan üçüncü grubu teşkil eden araştırmacı ve yazarların ise, konuya daha popüler yaklaştıkları ve aktüel tartışmalara odaklandıkları dikkat çekmektedir. Genel olarak Türkiye'deki misyonerlik faaliyetleri, misyonerlerin Kürt ve Alevilere dönük faaliyetleri ve ülkemizde faaliyet yürüten çeşitli gruplar ve faaliyetleri, araştırmacı ve yazarların çalışmalarına taşıdıkları temel konulardır. Misyonerliğin dayanak noktası olan Hıristiyanlığı derinlemesine bilmeyen araştırmacı yazarların büyük bir bölümünün konuyla ilgili yapılan Türkçe çalışmalardan hareketle derleme niteliği taşıyan kitaplara imza attıklarını ve bu çalışmalarına sansasyonel başlıklar koyduklarını görmekteyiz. Bu nokta, bu çalışmaların genel olarak Türk okuyucusunu misyonerlik faaliyetleri konusunda bilgilendirmekten ziyade popüler olmak ve menfaat elde etmek gibi bir takım amaçlar için yazıldıkları şeklinde değerlendirilebilir.

• Yazarlarına göre kitap ve makalelerde gözlemlediğimiz konu ayrışması yapıldıkları anabilim dalına göre tezlerde de kendini göstermektedir. Dinler Tarihi Bilim dalında yapılan tezlerin *Kazakistan'da Misyonerlik Faaliyetleri*, *Misyon ve İnciller*, *Evanjelik Hıristiyanlığın Misyon Anlayışı* ve *Hıristiyanlıkta Bir Misyon Yöntemi Olarak İnkültürasyon* gibi daha ziyade misyonerliğin dinsel ve pratik boyutları üzerinde odaklandıkları söylenebilir. Tezlerin büyük bölümünün yapıldığı Tarih Bilim dalındaki çalışmalarda ise daha ziyade azınlık okulları ile Osmanlı ve Cumhuriyet dönemindeki misyonerlik faaliyetleri çeşitli tarihi sınırlamalarla konu edilmiştir. Misyonerlik konusunda yapılan tezlerle ilgili işaret edilmesi gereken husus, Tablo 6'yla ilgili açıklamada da dile getirildiği üzere, tezlerde yapıldıkları çevrenin beklentileri ve sorunlarının pek dikkate alınmamış olmasıdır. Çünkü kaynaklarda da sürekli vurgulandığı üzere ülkemizdeki misyonerlik faaliyetlerinin hedef kitlesi bağlamında Kürtler, Aleviler ve yine Pontus ideali çevresinde Karadeniz bölge halkı önemli bir yer işgal etmesine karşın ne Karadeniz ne de diğer bölgelerdeki üniversitelerde çevrelerindeki bu sorunun modern dönemdeki durumuna ilişkin yeterli çalışmalar yapıldığı söylenemez.

• Yukarıda ifade edildiği üzere bir bütün olarak değerlendirildiğinde misyonerlikle ilgili çalışmalarda hemen hemen her konuya temas edildiği görülse de kanaatimizce bazı konularda daha derinlemesine çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin ev kiliseleri bu konulardan biridir. Hıristiyan misyonerlerin faaliyetlerine set çekilen ya da izin verilmeyen ülkelerde sağladıkları bir takım avantajlar nedeniyle son dönemde misyonerlik faaliyetlerinin ev kiliseleri merkezli olarak yürütüldüğü bilinmektedir. Misyonerlikle ilgili kitapların bazısında kısmen değinilen ve teorik boyutuna dair yakın dönemde bir makale yazılan ev kiliselerinin teorik boyutu ve ülkemizdeki pratik yansımaları hakkında daha geniş çaplı araştırmalar yapılması ülkemizdeki misyonerlik faaliyetlerinin anlaşılmasına önemli katkılar yapacaktır.

Modern dönem göz önüne alındığında kanaatimizce çalışılması gereken bir diğer konu sosyal etkinlikler yoluyla yürütülen misyonerlik faaliyetleridir. Bilindiği üzere deprem vb afetlerin yaşandığı bölgelere ilk giden grupların başında misyoner yardım teşkilatları gelmektedir. Bunun yanı sıra çocuk Hıristiyanlaştırma köyleri kurmak, öğrencilere ev ve yurt temin etmek, gençlik kulüpleri açmak, yoksul ailelere yardım etmek, huzur evleri ile ilgilenmek, kütüphaneler açmak ve sanat etkinliklerine katılmak sosyal etkinlikler yoluyla faaliyet yürütülen diğer alanlardan bazılarıdır. Kaynaklarda bu tür faaliyetlere genel olarak atıfta bulunulmasına karşın genelde dünya, özelde ise ülkemizdeki boyutları ve yansımalarının daha etraflıca araştırılması gerektiği kanaatindeyiz.

Yine kanaatimizce Hıristiyanlığın yayılış serüveni ve Hıristiyan misyon tarihini dönemler halinde ya da bir bütün olarak detaylıca ortaya koyan çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Ülkemizde kaleme alınan misyonerlikle ilgili kaynaklarda kısaca geçilen bu husus şunun için önemlidir. Bilindiği üzere Hıristiyanlığın sevgi, İslam'ın kılıçla yayılan bir din olduğu sloganı, misyonerlerin propaganda malzemesi yaptıkları hususlardan biridir. Oysa Hıristiyanlığın yayılış serüveni incelendiğinde durumun hiç de öyle olmadığı görülmektedir. Konuyla ilgili bazı çalışmalarda VII. ve VIII. yüzyıllarda Yahudileri zorla Hıristiyanlaştırmaya çalışan imparator Leo ve Saksonları zorla Hıristiyanlaştırmaya çalışan Charlemagne'ye atıfta bulunulmaktadır. Oysa bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Nitekim X. Olav Tryggvason'ın Norveçlileri güç kullanarak Hıristiyanlaştırmaya çalışması bir diğer örnek olarak verilebilir.

Hıristiyan misyon tarihinin ortaya konulması süreci ile ilgili olarak çalışılması gereken bir diğer konu, Müslümanlara dönük faaliyetlerde isimleri ön plana çıkan Francis Asisi, Raymond Lull ve Samuel Zwemer ile Osmanlı İmparatorluğu döneminde Anadolu'ya yönelik misyonerlik faaliyetlerinde önemli roller üstlenen James Levi Barton, Thomas Laurie, Ernst Jakob Christoffel, William Frederik Williams gibi isimler ve bunların düşünce ve faaliyetleridir. Yine bu kapsamda bazı Hıristiyan araştırmacıların yakın döneme kadar Hıristiyan dünyada da ihmal edilen bir konu olarak gördükleri kadın misyonerler konusunun da ele alınması gerekmektedir. Çünkü kaynaklara bakıldığında Osmanlı İmparatorluğu döneminde Charlotte Elizabeth Ely, Mary Ann Caroline Ely ve Corinna Shattuck gibi kadın misyonerlerin faaliyet yürüttüklerini görmekteyiz. Yine günümüzde ev kiliselerinin tesisi ve ev kiliseleri merkezli yürütülen misyonerlik faaliyetlerinde kadınların önemli bir yer işgal etmeleri de bu konunun çalışılmasını gerektirmektedir.

Misyonerlik faaliyetleri bağlamında irdelenmesi gereken bir diğer önemli konu misyon ekonomisidir. David B. Barrett ve Todd M. Johnson'un ortaya koyduğu istatistiklere göre 2001 yılında kiliselerin ve misyon teşkilatlarının bütün faaliyetleri için harcadıkları toplam miktar 270 milyar dolar olup bu paranın 15 milyar doları dış ülkelerdeki misyonerlik faaliyetleri, 5, 8 milyar doları TV ve radyo giderleri, 4, 6 milyar doları ise, Kutsal Kitap dağıtımı için harcanmıştır. Kaynaklarda ortaya konulduğuna göre 2000 yılında Hıristiyanların sahip olduğu televizyon ve radyo sayısı 4000 olup bu kitle iletişim araçlarında yaklaşık 120. 000 kişi çalışmaktaydı. 2025 yılında radyo ve televizyon sayısının 5400'e ulaşacağı hesaplanmaktadır. Türkiye'de ise, son 10 yılda misyonerlikle ilgili yaklaşık 10 milyon kitap, broşür ve derginin dağıtıldığı ifade edilmektedir. Bu sayıya dağıtılan Kutsal Kitap ve İnciller dâhil değildir. Neticede bu istatistikler misyonerlerin sahip olduğu ekonomik gücü göstermesi açısından önemli hususlar olup dünya geneli ya da özelde Türkiye'ye yönelik faaliyetlerde kullanılan gelirin kaynağı ya da kaynaklarının irdelenmesi misyonerlikle ilgili önemli bir noktanın aydınlanmasına ışık tutacaktır. Batı'da konuyla ilgili Jonathan J. Bonk'un *Missions and Money* isimli eseri gibi bazı kitapların yanı sıra çeşitli makalelerin de kaleme aldığını görmekteyiz. Ancak ülkemizde konuya dair yapılmış hiç bir çalışma bulunmamaktadır.

Bugün Batı'da Teoloji ve İlahiyat fakülteleri, Seminary olarak isimlendirilen din adamı yetiştiren okullar ve teoloji kolejlerinde Misyoloji, Misyon

Araştırmaları, Evanjelizm ve Kùltùrlerarası Araştırmalar gibi farklı adlarla anılan bölümlerde lisans ve lisans üstü düzeyde misyon eğitim ve öğretimi yapılmaktadır. Bu bölümlere büyük oranda hali hazırda din adamı ve misyoner olarak çalışan ve belli bir süre saha tecrübesi bulunan insanlar kabul edilmekte ve küreselleşen dünyada daha başarılı misyonerlik faaliyeti yürütmeleri için donanım kazandırılmaktadırlar. Misyonerlik faaliyetlerinin daha planlı, sistemli ve eğitilmiş misyonerler tarafından yürütüldüğü ve yeni metot ve stratejilerin geliştirildiği günümüz dünyası ve özelde de Türkiye'deki misyonerlik faaliyetlerinin anlaşılması noktasında zikredilen farklı bölümlerdeki eğitim-öğretim müfredatlarının inceleme konusu yapılmasının faydalı olacağı muhakkaktır. Nitekim doktora tez konumuzun bir bölümünü oluşturan bu konuda ülkemizde kısmen konuya işaret edilen birkaç makalenin dışında yapılmış detaylı bir çalışma bulunmamaktadır.

Ek: 1980'den Günümüze Türkiye'de Misyonerlikle İlgili Yapılan Çalışmalara Dair Bir Bibliyografya Denemesi

1980'den günümüze misyonerlik konusunda yapılmış, ulaşabildiğimiz toplam 450 çalışma, bu bölümde makaleler, kitaplar ve tezler başlıkları altında ayrı ayrı tasnif edilmiştir. Tasnifte yaygın olarak kullanılan bibliyografya kaynak gösterim usulü esas alınmış ve çalışmalar, yazar soyadı ve adına göre alfabetik olarak sıralanmıştır.

Makaleler

1. Açıkşes, Erdal, "Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki Misyonerlik Faaliyetleri", *Türk Milli Bütünlüğü İçinde Doğu ve Güneydoğu Anadolu Sempozyumu (Kayseri, 23 Mart 1990)*, Kayseri 1990, ss. 245-258.
2. Açıkşes, Erdal, "Osmanlı Devleti'ni Parçalamak Amacıyla Batılı Devletlerin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Siyaseti ve Bölgedeki Faaliyetleri", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 10, Sayı 2, (2000), ss. 209-222.
3. Açıkşes, Erdal, "Merzifon Amerikan Misyonunun Kuruluşu ve Faaliyetleri Hakkında Kısa Bir Değerlendirme", *XII. Türk Tarih Kongresi (4-8 Ekim 1999)*, Ankara, 2002, (III. Cilt II. Kısım), ss. 875-884.
4. Açıkşes, Erdal, "Osmanlı Devleti'ndeki Misyonerlik Faaliyetleri İle İlgili Bir Değerlendirme (İki Merkezden Örnekler)", *Yeni Türkiye Ermeni Sorunu, Özel Sayısı II*, (Mart-Nisan 2001), Yıl 7, Sayı 38, ss. 935-947.
5. Açıkşes, Erdal, "Misyonerliğin Tanım ve Faaliyetleri Hakkında Kısa Bir Değerlendirme", *Müdafaa-ı Hukuk*, Sayı 72, (Ankara 2004), ss. 30-32.
6. Açıkşes, Erdal, "Amerikalı Misyonerlerin Samsun ve Çevresindeki Faaliyetleri", *Geçmişten Geleceğe Samsun Sempozyumu 1. Kitap*, Samsun 2006, ss. 175-197.
7. Adam, Baki, "Yahudiliğin Misyonerlik Anlayışı", *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri: Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi*, İstanbul: Ensar Neşriyat, 2005, ss. 299-307.
8. Adıbelli, Ramazan, "XIX. Yüzyıl Ermeni Milliyetçiliğinin Doğusunda Misyonerlik Faaliyetlerinin Rolü: Kayseri Örneği", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 26 (2009/1), ss. 313-332.
9. Akgün, Seçil, "Amerikalı Misyonerlerin Raporlarında Türk İmaji", *I. Uluslararası Seyahatnamelerde Türk ve Batı İmaji Sempozyumu (28. 10-01. 11. 1985)*, Eskişehir, 1987, ss. 336-352.
10. Akgün, Seçil, "Amerikalı Misyonerlerin Ermeni Meselesinde Rolü", *Atatürk Yolu*, Yıl 1, Sayı 1, (Ankara, Mayıs 1988), ss. 1-12.
11. Akgün, Seçil, "Amerikalı Misyonerlerin Ermeni Meselesinde Rolü", *Türk Kültürü Araştırmaları Dergisi*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, (1989), c. 27-2, ss. 1-15.

12. Akgün, Seçil, "Amerikalı Misyonerlerin Anadolu'ya Bakışları" *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, sy. 3 (Ankara 1992), ss. 13-16.
13. Akgün, Seçil, "Kendi Kaynaklarından Amerikalı Misyonerlerin Türk Sosyal Yaşamına Etkisi (1820-1914)", *X. Türk Tarih Kongresi Bildirileri*, (22-26 Eylül 1986), Ankara: TTK Yayınları, 1994, c. V, ss. 2121-2145.
14. Akgün, Seçil Karal, "Osmanlı İmparatorluğunda Mormon Misyonerler", *XIII. Türk Tarih Kongresi* (Ankara 4-8 Ekim 1999), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, (III. Cilt, II. Kısım), 2002.
15. Akyıldız, Ali, "Misyonerliğe Karşı Yasal Tedbirler: Misyonerlik Bir Kamu Düzeni Sorunu mudur? *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 399-416.
16. Akyol, Fuat, "MİT'in Misyonerlik Raporundaki Şok İsimler", *Aksiyon Dergisi*, yıl 10, sayı 500 (Temmuz 2004).
17. Alan, Gülbadi, "Osmanlı Devleti ve Amerikan Misyoner Faaliyetleri", *75. Yıl Armağanı*, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayını, 1999, ss. 261-274.
18. Alan, Gülbadi, "Amerikan Board Okulları ve Türk-Ermeni İlişkilerinde Oynadıkları Roller", *Erciyes Ü. SBE Dergisi*, sayı 10 (2001), ss. 153-182.
19. Alan, Gülbadi, "Protestan Amerikan Misyonerleri, Anadolu'daki Rumlar ve Pontus Meselesi", *Erciyes Ü. SBE Dergisi*, sayı 10 (2001), ss. 183-208.
20. Alan, Gülbadi, "Amerikan Board'ın Anadolu'daki Teşkilatlanması Çerçevesinde Kayseri İstasyonu ve Uç-İstasyonlarının Kuruluşu ve Gelişimi", *IV. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri*, Kayseri, 2003, Cilt I, ss. 41-58,
21. Alan, Gülbadi, "Osmanlı Belgelerine Göre Ermeni İsyanları ve Amerikan Board Misyonerleri", *Ermeni Araştırmaları 2. Türkiye Kongresi Bildirileri*, Ankara, 2007, c. I, s. 505-522.
22. Alan, Gülbadi, "Amerikan Board (American Board of Commissioners for Foreign Missions)'ın Karadeniz ve Çevresindeki Teşkilatlanması", *Uluslararası Karadeniz İncelemeleri Dergisi (International Journal of Black Sea Studies)*, c. 2, (2007), ss. 67-91.
23. Alan, Gülbadi, "Amerikan Board Okullarında Yürütülen Misyonerlik Faaliyetleri", *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, c. 20, (2007), ss. 464-475.

24. Alan, Gülbadi, "The Activities of the American Board Mission in and around Trabzon and Their Studies in the Field of Education", *Bilimname Dergisi*, XV/2, (2008), ss. 99-122.

25. Alan, Gülbadi, "Amerikan Board Misyonerlerinin Trabzon ve Çevresinde Yürüttükleri Faaliyetler Çerçevesinde Eğitim Alanındaki Çalışmalar", *Uluslararası 17. CIEPO Sempozyumu'nda (18-23 Eylül 2006, Trabzon) Sunulmuş Bildiri*, Trabzon, 2008.

26. Albayrak, Hüseyin, "19. Yüzyılda Trabzon'da Azınlık ve Yabancı Okullar", *Uluslararası Tarih ve Dil Sempozyumu 3-5 Mayıs 2001*, Trabzon: Trabzon Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları, 2002, ss. 413-440.

27. Albayrak, Kadir, "Adana ve Hatay Çevresinde Misyonerlik", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, *Dinler Tarihi Araştırmaları* 5, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 359-388.

28. Albayrak, Kadir, "Geçmişte ve Günümüzde Nesturi Misyonerliği", *İslamî Araştırmalar*, 20/2, (2007), ss. 164-171.

29. Alıcı, Mustafa, "Diyaloğun Misyo- Politiği: Hıristiyan Teolojisinde Diyalog- Misyon İlişkisi", *İslamî Araştırmalar*, c. 20, sy. 2, (2007), ss. 145- 164.

30. Alıcı, Mustafa, "2000 Sonrası Roma Katolik Kilisesi ve WCC Belgelerinde Diyalog-Misyon İlişkisi", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 69-90.

31. Aras, Ahmet, "Konya ve Niğde Çevresinde Misyonerlik", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 211-213.

32. Aras, Ahmet, "Türkçe İnternet Sitelerindeki Misyonerlik Faaliyetlerinin Yeni Boyutu", *Türk İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi*, c. 4 (2007), ss. 113-125.

33. Arık, Durmuş , "Küreselleşme Sürecinde Kırgızistan'da Misyoner Faaliyetleri Üzerine Bir İnceleme", *Dinî Araştırmalar*, c. 6, sy. 17, (2003), ss. 327-349,

34. Arık, Durmuş, "Orta Asya Cumhuriyetlerinde Proselitizm Faaliyetleri ve Etkileri", (Orta Asya'da İslam Uluslararası Sempozyumu, 20-21. 05. 2004 / Vestnik Oşskogo Gosudarstvennogo Universiteta, spetsialnyy vıpusk, mejdunarodnaya nauçnaya konferentsiya İslam v Sentralnoy Azii) *Oş Devlet Üniversitesi Dergisi*, (özel sayı 2004) ss. 151-155.

35. Arslan, Hulusi – Abat, Ruhi, “Misyonerlerin Allah İnancına Yönelik Yayıdıkları İddialar”, *Din Bilimleri Akademik Araştırmalar Dergisi*, c. 5, sy. 3 (2005), ss. 231-261.

36. Arslantürk, Zeki-Mustafa Usta, “Doğu Karadeniz’in Toplumsal Yapısı (Etnik Grup İddiaları ve Misyonerlik Faaliyetleri)”, *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, sy. 10 (2002), ss. 25-82.

37. Atalay, Talip, “Diyarbakır ve Mardin’de Misyonerlik”, *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye’de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 141-150.

38. Aydın, Fuat, “Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemindeki Misyonerlik Faaliyetleri ve Bu Faaliyetlerle İlgili Çalışmalara Yönelik Bir Bibliyografya Denemesi”, *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 7 (2003), ss. 114-130.

39. Aydın, Fuat, (Yayına haz.), Ahmet Hamdi, “Müslüman Kıyafetinde Gezen Bir Protestan Misyoneri İle Muhasebe”, *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 7 (2003), ss. 71-84.

40. Aydın, Fuat, “Bağımsız Hıristiyan Gruplar ve Faaliyetleri: Mormonlar”, *Türkiye’de Misyonerlik Faaliyetleri: Tartışmalı İlmi Toplantılar Dizisi*, ed. Ö. F. Harman, İstanbul: Ensar Yayınları, 2005, ss. 215-266.

41. Aydın, Mahmut, “Çağdaş Misyon Yöntemleri ve Türkiye’deki Misyonerlik Faaliyetleri”, *Misyonerlik ve Pontusçuluk*, Samsun: Türk Ocakları Samsun Şubesi Yayınları, 2002, ss. 21-56.

42. Aydın, Mahmut (çev.), Paul F. Knitter, “Diyalog ve Misyon”, *İslamiyat*, 5/3, (2002), ss. 73-85.

43. Aydın, Mahmut, “Dinler Arası Diyalog Yeni Bir Misyon Yöntemi mi?-Kurumsal ve Bireysel Diyalog Faaliyetleri Üzerine Bir Değerlendirme”, *İslamiyat*, 5/3, (2002) ss. 17-48.

44. Aydın, Mahmut, “Dünyayı Hıristiyanlaştırmanın Yeni Yolu: Ev Kiliseleri”, *İslami Araştırmalar*, 20/3, (2007), ss. 348-364.

45. Aydın, Mahmut, “Evanjelik Hıristiyanlığın Misyon Yöntemleri ve Türkiye’deki Yansımaları”, *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye’de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 49-67.

46. Aydın, Mehmet, “Misyonerlik Faaliyetleri ve Türkiye”, *Türkiye’de Misyonerlik Faaliyetleri*, Ankara: TDV Yayınları, 1996, ss. 7-19.

47. Aydın, Mehmet, "Eğitim Sistemimiz ve Misyonerlik Faaliyetleri", *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri*, Ankara: TDV Yayınları, 1996, ss. 95-99.
48. Aydın, Mehmet, "Antakya ve Tarsus Eksenli İlk Dönem Hıristiyanlığına Bir Bakış", *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sayı 15 (2003), ss. 5-16.
49. Aydın, Mehmet, "Türkiye'de Katolik Misyonerliği", *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri: Tartışmalı İlmi Toplantılar Dizisi*, ed. Ö. F. Harman, İstanbul: Ensar Yayınları, 2005, ss. 93-122.
50. Aydın, Mehmet, "Hıristiyan Misyonerliğinin Başlangıcı, Gelişimi ve Hedefleri", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 35-47.
51. Aydın, Suavi, "Anadolu Hıristiyanlığında Dönüşüm, Misyoner Faaliyetlerinin Doğu Hıristiyanlığı Üzerindeki Etkisi ve Modernleşme", *Uluslararası Anadolu İnançları Kongresi Bildirileri*, Ankara: Ervak Yayınları, 2001, ss. 73-88.
52. Aykıt, Dursun Ali (çev.), (yazar David Sèccombe), "İsa'nın Öyküsü ve Pavlus'un Misyonerlik Stratejisi", *Pavlus'u Düşünmek: Pavlus'un Teolojik Dünyası*, ed. Cengiz Batuk, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2006, ss. 235-253.
53. Bağçeci, Yahya, "Osmanlı Devleti'nde Amerikan Misyonerlerinin Ermenilere Yönelik Eğitim Faaliyetleri", *Turkish Studies*, vol. 3/ 4, (2008), ss. 169-192.
54. Balcıoğlu, Mustafa- Kurtcephe, İsrail, "Harput Misyoner Merkezi'nin Belgelerine Göre Türkiye'de Amerikalı Misyonerlerin Faaliyetleri", *Türk Kültür Dergisi*, sayı 340 (Ağustos 1991), ss. 41-49.
55. Batuk, Cengiz, & Turan, Süleyman, "Misyonerlik Perspektifinden 20 ve 21. Yüzyıllarda Dünya Dinleri ve Mensupları", *Milel ve Nihal, İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi*, c. 3, sayı: 1-2, İstanbul (2005-6), ss. 137-160.
56. Batuk, Cengiz & Turan, Süleyman, "Orta ve Doğu Karadeniz Bölgesinde Misyonerlik Faaliyetleri", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 313-332.
57. Baybal, Sami, "Ömer Rıza Doğrul'un Misyonerliğe Dair İki Makalesi Üzerine", *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 8 (Güz 2004), ss. 155-173.

58. Baybal, Sami, "20. Yüzyılın Başlarında Konya'da Bir Protestan Misyoner Faaliyetine Dair", *Konya Ticaret Odası İpekyolu Dergisi*, Sayı 8 (2005), s. 19.
59. Bayzan, Ali Rıza, "Papalığa Göre Dinlerarası Diyalogda Amaç İnsanları Kiliseye Döndürmektir", *İcmal*, sayı: 178, (Haziran 2000), ss. 51-56.
60. Bayzan, Ali Rıza, "Protestan Misyoner Örgütlerin Türkiye Operasyonu", *Stradigma, Aylık Strateji ve Analiz E-Dergisi*, Nisan 2003.
61. Bayzan, Ali Rıza, "Misyoner Örgütlerin Türkistan Operasyonu, - Orta Asya Türk Cumhuriyetlerdeki Hıristiyanlık Propagandası ve Misyoner Örgütlerin Faaliyetleri-" *Stradigma, Aylık Strateji ve Analiz E-Dergisi*, Temmuz 2003.
62. Bayzan, Ali Rıza, "Misyonerlik Konusunda Yeni Bir Paradigma Denemesi" *2023 Aylık Dergi*, Yıl: 6, sayı: 73, Mayıs 2007.
63. Bayzan, Ali Rıza, "Küresel Misyoner Örgütlerin Kürt Operasyonu" *2023 Aylık Dergi*, Yıl: 6, sayı 79, Kasım 2007.
64. Bayzan, Ali Rıza, "Misyonerlerin Kürt Kimliği Tasarısı: Türk Düşmanı, Hıristiyan ve İsrail-Sever" *Türk Dünyası Tarih Kültür Dergisi*, Sayı: 252, Aralık 2007, ss. 25-30.
65. Berk, Mustafa-Özeller Meriç, "İbadet Yeri Değil, Bal Gibi Misyonerlik Merkezi", *Aydınlık Dergisi*, Sayı 757, (20 Aralık 2001).
66. Bıyık, Mustafa, "Moonculuğun Diğer Dinlere Bakışı", *İslamiyat*, c. 5, sy. 3 (2002), ss. 123-138.
67. Bilgin, Mehmet, "Postmodern Pontusculuk", *Müdafaa-i Hukuk*, Sayı 50, (Ekim 2002), ss. 50-59.
68. Biricik, Mehmet, "Amerikan Misyonerlerinin Antep'teki Faaliyetleri", *Türk Dünyası Tarih ve Kültür Dergisi*, sy. 158 (Şubat 2000).
69. Bolay, S. Hayri, "Misyonerlik Faaliyetleri Üzerine Sorular", *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri*, Ankara: TDV Yayınları, 1996, ss. 65-67.
70. Bolay, S. Hayri, "Diyanet İşleri Başkanlığı Televizyonda Misyonerlik Faaliyetleri Yapan Yayınlara Neden Karşı Çıkıyor?", *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri*, Ankara: TDV Yayınları, 1996, ss. 91-94.
71. Büyükkarcı, Süleyman, "Türkiye'deki İtalyan Okulları'nın Tarihçesi", *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (9-11 Eylül 1998)*, Konya 1998, c. II, ss. 465-470.

72. Büyükkarcı, Süleyman, "İngiliz Okulları ve Tarihi Gelişimi", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sy. 6 (Güz 1999), ss. 147-209.
73. Büyükkarcı, Süleyman, "Amerikan Okulları Üzerine Bir Araştırma", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sy. 9 (Bahar 2001), ss. 9-52.
74. Gilacı, Osman, "Milli ve Dini Bütünlüğümüz Açısından Türkiye'deki Misyonerlik Faaliyetleri", *Diyanet Aylık Dergi*, sy. 106 (Ekim 1999), ss. 48-55.
75. Çayır, Celal, "Din Değiştirmede Etkili Olan Psiko-Sosyal Faktörler ve Bursa'da Misyonerlik Faaliyetleri", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 281-290.
76. Çetin, Atilla, "Maarif Nazırı Ahmed Zühdü Paşa'nın Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Yabancı Okullar Hakkında Raporu", *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, sy. 10-11, İstanbul 1983, s. 192.
77. Çınar, İlker, "Mersin ve Tarsus Çevresinde Misyonerlik", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 389-395.
78. Çolak, Melek, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Mormonlar", *Tarih ve Toplum*, c. 35, sy. 210 (Haziran 2001), ss. 23-27.
79. Danacıoğlu, Esra, "Diyarbakır'da Amerikan Misyoner Faaliyetleri", *Diyarbakır: Müze Şehir*, (Hazırlayanlar: Dr. Şevket Beysanoğlu-M. Sabri Koz-Emin Nedret İşli), İstanbul: Yapı ve Kredi Bankası Yayınları, 1999, ss. 165-175.
80. Danacıoğlu Esra, "Amerikan Dokunuşu Mucizeler Yaratacaktır; Osmanlı'da Amerikan Misyonerleri ve Oryantalizm", *Toplumsal Tarih*, Sayı:119, (Kasım 2003), ss. 90-93.
81. Danacıoğlu Esra "Ferasetli Alim, Büyü Ustası, Öncü Kuvvet; Anadolu'da Birkaç Amerikalı Misyoner (1820-1850)", *Toplumsal Tarih*, Sayı:120 (Aralık 2003).
82. Demirci, Kürşat, "Misyonerlik Metodlarındaki Değişimler", *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri: Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi*, ed. Ö. F. Harman, İstanbul: Ensar Yayınları, 2005, ss. 83-86.
83. Demirci, Kürşat, "I. Yüzyılda Anadolu'daki God-Fearers' Grupları ve Hıristiyanlığın Yayılması", *Dinler Tarihi Araştırmaları III Hıristiyanlık, Dünü, Bugünü ve Geleceği*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2002, ss. 387-393.

84. Doğan, Ayhan, "XIX. Yüzyılın İkinci Yarısı ve XX. Yüzyılın Başlarında Maraş'ta Misyonerlik Faaliyetleri", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sy. , 11, (2004), ss. 271-285.
85. Dönmez, Mehmet, "Misyonerliğin Ağındaki Alevilik", *Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, sayı 35, (2005), ss. 213-224.
86. Dura, Cihan, "Atatürk Misyonerliği Neden Yasaklamıştı", *Türk Solu*, sayı 125, (Şubat 2007).
87. Erbaş, Ali, "Hıristiyan Misyonerliđine Genel Bir Bakış", *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 7 (2003), ss. 1-21.
88. Erbaş, Ali vd. , "Sakarya ve Çevresinde Misyonerlik Faaliyetleri Araştırması", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 291-311.
89. Erdem, Gazi, "Misyonerlik ve Misyonerlerin Çalışma Metotları", *Diyanet İlmî Dergi*, cilt 38, sy. 2 (Nisan-Mayıs-Haziran 2002), ss. 29-54.
90. Erdem, Mustafa, "Misyonerlik ve Kırgızistan'da Misyoner Faaliyetleri", *Dini Araştırmalar*, c. I, sayı: 3, (1999), ss. 5-42.
91. Erdem, Mustafa, "Türkiye'de Azınlıklara Yönelik Misyoner Faaliyetleri", *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri: Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi*, İstanbul: Ensar Neşriyat, 2005, ss. 271-290.
92. Erdem, Mustafa, "Misyonerlik", *Millî ve Manevî Bütünlüğümüzü Tehdit Eden Tehlike! Misyonerlik*, Ankara: Türk Diyanet Vakıf-Sen Eğitim Yayınları, 2003, ss. 9-11.
93. Erdem, Mustafa, "Ankara, Çankırı ve Eskişehir Çevresinde Misyonerlik Faaliyetleri", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 205-209.
94. Erkal, Mustafa E. , "Misyonerliğe Karşı Toplumsal Tedbirler", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 431-434.
95. Erenol, Sevgi, "Misyonerlerin Türkiye'deki Çalışmaları", *Aydınlık Dergisi*, (Aralık 2001).
96. Erenol, Sevgi, "Misyonerlik Faaliyetleri", *Kayseri Türk Ocađı Dergisi*, Kayseri, 2002.
97. Erođlu, Ahmet Hikmet, "Avrasya'da Misyonerlik Çalışmaları-İnanç Özgürlüğü İlişkisi", *Beşinci Avrasya İslam Şurası (Gazimağusa)*, Ankara 2003, ss. 46-57.

98. Erođlu, Ahmet Hikmet, "Günümüzde Hıristiyan Ökumenizmi", *Dinler Tarihi Derneği Yayınları/3*, Ankara, 2002, ss. 247-259.
99. Erođlu, Ahmet Hikmet, "Küresel Güçlerin Mücadelesinde Fener Rum Patrikhanesi", *Asyavrupa*, c. I, sy. 1, ss. 95-103.
100. Erođlu, Ahmet Hikmet, "Türkiye'de Ortodoks Misyonerliği", *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri: Tartışmalı İlmi Toplantılar Dizisi*, ed. Ö. F. Harman, İstanbul: Ensar Yayınları, 2005, ss. 135-146.
101. Erol, Mehmet Seyfettin, "Orta Asya ve Kafkaslarda Mistik-Hümanist Güç Oyunu: Misyonerlik Faaliyetleri", *Stratejik Analiz, Aylık Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, sayı 10, (Şubat 2001).
102. Erşahin, Seyfettin, "Türkistan'da Misyonerlik Faaliyetleri (Kırgızistan Örneği)", *Diyanet Aylık Dergi*, Cilt 34, Sayı 3 (1998), ss. 95-114.
103. Erzurumlu, Kenan, "Patrikhane ve Pontusçuluk", *Misyonerlik ve Pontusçuluk*, Samsun: Türk Ocakları Samsun Şubesi Yayınları, 2002, ss. 83-103.
104. Esad, Mustafa, "Körfez Ülkelerinde Misyoner Faaliyetleri", *Dış Politika*, sy. 5 (Nisan 1989), ss. 33-48.
105. Fendođlu, H. Tahsin, "Ermeni Probleminin Doğuşunda Amerikan Protestan Misyonerlerinin Rolü (XIX. YY)", *Ermeni Araştırmaları 1. Türkiye Kongresi Bildirileri*, Ankara: Asam-Eren Yayını, 2003, c. I, ss. 455-466.
106. Fendođlu, H. Tahsin, "Amerika Birleşik Devletleri'nin Misyonerleri ve Osmanlı Devleti", *Türkler*, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 2002, c. XIV, ss. 189-196.
107. Fettahođlu, Ahmet, "Misyonerlerin İzinde Yeni Dünya Düzeni", *Tarih ve Düşünce Dergisi*, sy. 24 (Kasım-Aralık 2001) ss. 22-31.
108. Gökbel, Ahmet, "Geçmişten Günümüze Sivas'ta Misyonerlik Faaliyetleri", *Hayat Ağacı*, sy: 2, (Sivas, Bahar 2005), ss. 82-87.
109. Gökbel, Ahmet, "Sivas ve Tokat Çevresinde Misyonerlik", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 219-229.
110. "[Grant, Asahel] Misyoner Dr. Asahel Grant'ın Öyküsü: Hakkârî'de Bir Amerikalı", *Popüler Tarih*, sayı 11 (Nisan 2001).
111. Güç, Ahmet, "Satanizm Misyonerliği ve Kimliđini Arayan Gençliğimiz", *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 7 (2003), ss. 38-70.

112. Günay, Nasuh - Ziyayi, N, " Afganistan'da Misyonerlik Faaliyetleri", *SDÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 15, ss. 83-106.
113. Günay, Nasuh, "Isparta, Burdur ve Çevresinde Misyonerlik Faaliyetleri", *Dinler Tarihcileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 335-343.
114. Günay, Nejla, "Amerikan Misyonerlerine Anadolu Halkının ve onun Osmanlı-Amerikan İlişkilerine Etkisi", *Gazi Akademik Bakış*, sayı 2, (Yaz-2008), ss. 107-119.
115. Gündüz, Şinasi, "Misyonerlik", *Misyonerlik ve Pontusçuluk*, Samsun: Türk Ocakları Samsun Şubesi Yayınları, 2002, ss. 7-20.
116. Gündüz, Şinasi, "Misyonerlik ve Hıristiyan Misyonerler", *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, (Ocak-Şubat-Mart 2002), c. 2, sy. 1, ss. 1- 21
117. Gündüz, Şinasi, "Misyonerlik ve Hıristiyan Misyonerler", *Diyanet İlmî Dergi*, c. 38, sy. 2, (2002), ss. 5-28.
118. Gündüz, Şinasi, "Dinin Siyasallaşması ve Hıristiyan Misyonu", *İslâmiyât*, 5/3 (2002), ss. 49-72.
119. Gündüz, Şinasi, "Misyonerlerin Çalışma Yöntemleri", *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri: Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi*, ed. Ö. F. Harman, İstanbul: Ensar Yayınları, 2005, ss. 351-378.
120. Gündüz, Şinasi, "Misyonerlik, İslam ve Dinsel İfade Özgürlüğü", *Tezkire*, yıl 11, sy. 24 (Ocak-Şubat 2002), ss. 48-58.
121. Gündüz, Şinasi, "Misyonerlik", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul 2005, c. 30, ss. 193-199.
122. Güngör, Ali İsmail, "Heybeliada Ruhban Okulu", *Türk Yurdu*, cilt: 3, sayı: 193, (Eylül 2003), ss. 33-36.
123. Güngör, Ali İsmail, "İnkültürasyon", (A. Roest Crolius'tan çeviri), *Dini Araştırmalar*, c. 1, sayı. 1, (1998), ss. 93-105.
124. Güngör, Ali İsmail, "Katolik Kilisesinin Çağdaş Misyon Anlayışında Diyalog Kavramı", *Dinler Tarihi Araştırmaları I*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 1998, ss. 177-191.
125. Güngör, Ali İsmail, "Katolik Kilisesinin Çağdaş Misyon Anlayışında İnkültürasyonun Yeri", *AÜİF Dergisi*, cilt: 43 (2002), ss. 171-185.

126. GÜNGÖR, Harun vd. , “Kayseri, Nevşehir ve Kırşehir Çevresinde Misyonerlik”, *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye’de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 215-218.

127. Harman, Ömer Faruk, “Genel Olarak Misyonerlik”, *Türkiye’de Misyonerlik Faaliyetleri: Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi*, ed. Ö. F. Harman, İstanbul: Ensar Yayınları, 2005, ss. 25-36.

128. Has, Kenan, “Çorum ve Yozgat Çevresinde Misyonerlik Faaliyetleri”, *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye’de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 231-241.

129. Haydaroğlu, İlknur Polat, “Osmanlı İmparatorluğu’nda Yabancı Okullar ve Misyonerlik Faaliyetleri”, *Türkiye’de Misyonerlik Faaliyetleri*, Ankara: TDV Yayınları, 1996, ss. 21-35.

130. Haydaroğlu, İlknur Polat, “Osmanlı İmparatorluğu’nda Yabancı Okullar Neden Sorun Oldu?”, *Türkiye’de Misyonerlik Faaliyetleri*, Ankara: TDV Yayınları, 1996, ss. 71-77.

131. Hökelekli, Hayati, “Gençleri Misyonerliğe Karşı Koruyucu Önlemler”, *Türkiye’de Misyonerlik Faaliyetleri: Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi*, ed. Ö. F. Harman, İstanbul: Ensar Yayınları, 2005, ss. 433-445.

132. Hülagü, Metin, “Ermeni Meselesinin Oluşumunda Misyonerlerin Yeri”, *II. Türk-Ermeni İlişkileri Sempozyumu*, (21-23 Haziran 2007), Atatürk Üniversitesi, Erzurum 2009.

133. Hülagü, Metin, “Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Misyoner, Ermeni, Terör ve Amerika Dörtgeninde Türkiye”, *Erciyes Üniversitesi, SBE Dergisi*, sy. 10 (2001), ss. 57-94.

134. Işık, Ramazan, “Sivas Marunileri Memlükler Döneminde Fransisken Misyoner Rahiplerin Katolikleştirme Faaliyetleri”, *Cumhuriyet Ün. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt IX/1, (Haziran 2005), ss. 203-218.

135. Işık, Ramazan, “Mormonluk ve Mormon Kilisesi Üzerine Bir Araştırma”, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, cilt X/1, (2006), ss. 165-190.

136. İnandı, İsa, “Türk Dünyasında Misyonerlik”, *Bilig (Bilim ve Kültür Dergisi)*, sy. 2, (Yaz 1996), ss. 34-46.

137. Karakaya-Stump, Ayfer, “Alevilik Hakkındaki 19. Yüzyıl Misyoner Kayıtlarına Eleştirel Bir Bakış ve Ali Gako’nun Öyküsü”, *Folklor/ Edebiyat, Alevilik Özel Sayısı*, sayı 29, 2002/1, ss. 301-324.

138. Karaman, Fikret, "Misyoner Hareketlerinin Dünü ve Bugünü", *Diyanet Aylık Dergi*, sayı 106 (Ekim 1999), ss. 62-64.
139. Karaoğlan, Hamza, "Kahramanmaraş ve Gaziantep Çevresinde Misyonerlik", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 151-164.
140. Karatepe, Ali, "Amerikan Board'un Türkiye "SEV" GİSİ", *Tarih ve Düşünce Dergisi*, Sayı 52, (Eylül 2004).
141. Kavas, Ahmet, "Afrika'da Misyonerlik Faaliyetleri", *Dinler Tarihi Araştırmaları III Hıristiyanlık, Dünü, Bugünü ve Geleceği*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2002, ss. 447-452.
142. Kayadibi, Fahri, "Yehova Şahitleri", *Diyanet Aylık Dergi*, Cilt 27, Sayı 2 (1992), ss. 83-90.
143. Kaymakcan, Recep, "Türkiye'de Misyonerlik ve Din Eğitimi", *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sayı 12 (2005), ss. 25-39.
144. Kılıç, Mustafa, "Misyonerlik Faaliyetleri ve Karşı Faaliyetler", *Diyanet Aylık Dergi*, sayı 106 (Ekim 1999), ss. 43-46.
145. Kılıç, Osman, "Protestan Misyonerler ve Ermeni Olaylarına Etkileri", *Ermeni Araştırmaları*, sy. 29 (2008), ss. 137-157.
146. Kılıç, Orhan, "XIX. Yüzyılda Harput'ta Misyoner Faaliyetleri", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c. III, sayı 1 (Elazığ, 1989), s. 119-137.
147. Kılıç, Orhan, "Kendi Yazdıkları Işığında Amerikan Misyonerlerin Harput'taki Faaliyetleri", *İslami Araştırmalar Dergisi*, cilt 20, sayı 4 (2007).
148. Kılıç, Recep, "Türkçe İnternet Ortamında Misyonerlik", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 103-110.
149. Kılıç, Remzi, "Misyonerlik ve Türkiye'ye Yönelik Misyoner Faaliyetleri", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, sayı 19, (Niğde, Bahar 2006), ss. 327-342.
150. Kılıç, Remzi, "Osmanlı Devletinde Amerikan Misyonerlerin Ermeni Okullarında Ermeni Milliyetçiliğine Etkileri", *19. Yüzyıl'da Büyük Devletlerin Ermeni Milliyetçiliğine Etkileri Sempozyumu*, Erciyes Üniversitesi, (22-24 Mayıs 2008), Kayseri, 2009, c. IV, ss. 61-80.
151. Kieser, Hans-Lukas, "Bir Misyoner Hastanesinin Çevresindeki Küçük Diinya: Urfa, 1897-1922", *Osmanlı İmparatorluğu'nda Yaşamak Top-*

lumsallık Biçimleri ve Cemaatlerarası İlişkiler (18-20. Yüzyıllar), (dr. François Georgeon-Paul Dumont), (çev. Maide Selen), İstanbul: İletişim yayını, 2000, ss. 257-287.

152. Kieser, Hans-Lukas, "Müslüman Öğretisine Aykırılık ve Protestan İdeali/ Osmanlı Anadolu'sunda Aleviler ile Misyonerler Arasındaki Etkileşim", *Munzur*, 13 (2003), ss. 5-20.

153. Kiskira, Konstantia P. , "19. Yüzyılın Çokuluslu İstanbul'unda Amerikan Misyonerleri", *19. Yüzyıl İstanbul'unda Gayrimüslimler*, ed. Pinelopi Stathis, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999, ss. 52-65.

154. Kocaoğlu, A. Mehmet, "Misyonerlik Faaliyetlerinden Pontus Rum Devletine Uzanan Süreç", *Giresun Tarihi Sempozyumu (24-25 Mayıs 1996)*, *Bildiriler*, İstanbul, 1997, ss. 231-248.

155. Kocabaşoğlu, Uygur, "XIX. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa Topraklarında Amerikan Misyoner Faaliyetleri, *Tanzimat'ın 150. Yıldönümü Uluslararası Sempozyumu, (Ankara 31 Ekim-3 Kasım 1989)*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1994, ss. 539-551

156. Kocabaşoğlu, Uygur, "Doğu Sorunu Çevresinde Amerikan Misyoner Faaliyetleri", *Tarihi Gelişmeler İçinde Türkiye'nin Sorunları Sempozyumu (Dün-Bugün-Yarın)*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1995, ss. 65-73.

157. Kocabaşoğlu, Uygur, "XIX. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda Amerikan Okulları", *Osmanlı: Toplum*, ed. Güler Eren, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 1999, c. V, ss. 340-349.

158. Koç, Ali Haydar, "Kürdistan'da Misyoner Çalışmaları-Harpüt", *Hejmar*, Yıl: 6, sayı: 139 (Şubat 2006).

159. Köse, Ali, "Din Değiştirmenin Psiko-Sosyolojik Nedenleri", *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri: Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi*, ed. Ö. F. Harman, İstanbul: Ensar Yayınları, 2005, ss. 407-427.

160. Köse, Ensar, "Misyoner, Mandacı, Feminist", *Tarih ve Düşünce*, (Nisan-Mayıs 2001), Sayı: 2001/04, ss. 30-38.

161. Köylü, Mustafa, "Günümüz Misyonerlik Faaliyetlerinde Bazı Metodik Yaklaşımlar (A. B. D. Örneği)", *Diyanet İlmî Dergi*, c. 35, sy. 2, 1999, ss. 41-50.

162. Kutlu, Sönmez, "Sovyet Sonrası Dönemde Türkistan'da Misyoloji ve İnkültürasyon (Kırgızistan Örneği)", *Dinler Tarihi Araştırmaları III*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2002 ss. 435-446.

163. Kuzgun, Şaban, "Misyonerlik ve Hıristiyan Misyonerliğinin Doğuşu", *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 1, (Kayseri 1983), ss. 59-82.

164. Kuzgun, Şaban, "Hıristiyan Misyonerlerin Türk-İslam Ülkelerindeki Faaliyetleri", *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 4 (Elazığ, 1999), ss. 331-338.

165. Küçük, Abdurrahman (çev.), "Hıristiyanlığın Kısa Tarihi", (yazar Albert Hautin), *AÜİFD*, XXV, (Ankara, 1981), ss. 437-455.

166. Küçük, Abdurrahman, "Misyonerlik ve Türkiye", *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri*, Ankara: TDV Yayınları, 1996, ss. 37-51.

167. Küçük, Abdurrahman, "Türkiye'de Misyonerler Nasıl Serbest Hareket Ediyor?", *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri*, Ankara: TDV Yayınları, 1996, ss. 85-90.

168. Küçük, Abdurrahman (çev.), "Kilisede Misyoner Düşüncesi", (yazar Jean Danielou), *Ankara Ü. İlahiyat Fak. Dergisi*, Ankara, 1997, c. 37, ss. 91-104.

169. Küçük, Abdurrahman, "Türk Dünyasında Misyonerlik Faaliyetleri, Metotları ve Bunlara Karşı Alınması Gereken Tedbirler", *II. Avrasya İslam Forumu*, Ankara, 1998.

170. Küçük, Abdurrahman, "Hıristiyanlıkta Misyon Anlayışı, Yeni Aklaşımalar ve Dinlerarası Diyalog", *Dinler Tarihi Araştırmaları III Hıristiyanlık, Dünü, Bugünü ve Geleceği*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2002, ss. 359-385.

171. Küçük, Abdurrahman, "Misyonerlik Nedir? (Misyonerlik İle İlahiyat Arasındaki Fark)", *Dinler Tarihcileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 19-33.

172. Macit, Nadim, "Küresel Sarkacın Salınım Açısı: İlimli İslam, Misyonerlik ve Terör", *2023 Aylık Dergi*, Yıl 4, Sayı 41, (2004), ss. 24-35.

173. Mahiroğulları, Adnan, "XIX. Yüzyılda Sivas ve Yöresinde Misyonerlik Faaliyetleri", *Türk Yurdu*, c. 19-20 (Aralık 1999- Ocak 2000), ss. 148-149.

174. Mahiroğulları, Adnan, "Sivas'ta Beş Amerikalı Misyoner", *Tarih ve Düşünce*, Sayı: 2001/02, ss. 34-39.

175. Malkoç, M. Numan, "Türkiye'de Protestan Misyonerliği", *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri: Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi*, ed. Ö. F. Harman, İstanbul: Ensar Yayınları, 2005, ss. 161-193.

176. Malkoç, M. Numan, "İstanbul ve Çevresinde Misyonerlik", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 245-259.

177. Maraş, İbrahim, "Kazan Bölgesinde Misyonerlik", *Dinler Tarihi Araştırmaları I*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 1998, ss. 237-246.

178. Olgun, Hakan, "C5 Misyonerliğinin Güçlükleri: Chrislam?", *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17, (2008), ss. 177-195.

179. Olgun, Hakan, "Misyonerlikte C-5 Stratejisi: Mesihî Müslümanlık", *İslami Araştırmalar*, 20/12, (2007), ss. 178-186.

180. Ortaylı, İlber, "Osmanlı İmparatorluğunda Amerikan Okulları Üzerine Bazı Gözlemler", *Amme İdaresi Dergisi*, c. 14, sy. 3, Ankara 1981, ss. 87-96.

181. Otyakmaz, Hayati, "Dr. Seyfettin Erşahin ile Misyonerlik Faaliyetleri Üzerine Bir Konuşma", *Diyanet Aylık Dergi*, sy. 106 (1999), ss. 47-54.

182. Oymak, İskender vd. , "Elazığ, Tunceli ve Bingöl Çevresinde Misyonerlik", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 121-131.

183. Öz, Mustafa, "Türkiye'de Bahâîlik ve Bahâî Faaliyetleri", *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri: Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi*, ed. Ö. F. Harman, İstanbul: Ensar Yayınları, 2005, ss. 317-324.

184. Özcan, Azmi & Buzpınar, Ş. Tufan, "Tanzimat, Islahat ve Misyonerlik, Church Missionary Society İstanbul'da", *İstanbul Araştırmaları Dergisi*, c. I. (Bahar 1997), ss. 63-79.

185. Özcoşar, İbrahim, "19. Yüzyılda ABD Misyonerlerinin Mardin Süryanilerine Yönelik Faaliyetleri", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, c. 5 sy. 18 (Güz -2006), ss. 142-154.

186. Özcoşar, İbrahim, "19. Yüzyılda Misyonerlik Faaliyetlerinin Süryani Kadimler Üzerindeki Etkileri", *Mevzuat Dergisi*, yıl 11, sayı 133, (Ocak 2009).

187. Özkan, Ali Rafet, "Evanjikalizm Üzerine Mülâhazalar", *Harput'tan Esinti*, Yıl 1, Sayı 11, (Nisan 2006), ss. 5-7.

188. Özkan, Ali Rafet, "Yeni Bir Evanjelik Hıristiyan Taktiği: Uydurma İncil", *El-Furkânü'l-Hakk*, *Ekev Akademi Dergisi*, Yıl 10, sy. 28, (Yaz 2006), ss. 13-30.

189. Özkan, Ali Rafet, Kemal Polat, "Erzurum, Erzincan, Kars ve Iğdır'da Misyonerlik", *Dinler Tarihi Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik, Dinler Tarihi Araştırmaları 5*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 113-119.

190. Özsoy, Hasan, "Kayseri'ye Amerikalı Misyonerlerin İlk Gelişleri Talas Amerikan Kız Okulu", *II. Kayseri ve Yöresi Sempozyumu Bildirileri* (15-17 Nisan 1998), Kayseri, Erciyes Üniversitesi Kayseri ve Yöresi Tarih Araştırmaları Merkezi, 1998, ss. 365-369.

191. Özsoy, Hasan, "XIX. Yüzyılda Talas ve Talas'ın Amerikalılar Tarafından Misyon Merkezi Olarak Seçilmesinin Sebepleri", *I. Kayseri ve Yöresi Sempozyumu Bildirileri (11-12 Nisan 1996)*, Kayseri 1997.

192. Öztürk, Ayhan, "Amerikan Protestan Misyonerlerinin Talas'ta Eğitim Faaliyetleri", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c. 18, sy. 1 (2008), ss. 343-352.

193. Öztürk, Ayhan, "Amerikan Board'ın Kuruluşu, Teşkilatlanması ve Osmanlı Devleti'nde Kurduğu Misyonlar", *Erciyes Ü. SBE Dergisi*, sy. 23 (2007/2), ss. 63-74.

194. Öztürk, Levent – Kamacı, Fatmatüz Zehra (çev.), Dokuzuncu yüzyıl İspanyol Fedailerinin Hareketi ve Batı Hıristiyanlarının Müslümanlara Karşı Misyonerlik Faaliyetlerinin Kökenleri", (yazar Allan Cutler), *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 7 (2003), ss. 85-113.

195. Polat, Kemal, "Misyonerlerin Kırgızistan'da Dağıttığı Bazı Kitapların Şekli ve Muhteva Açısından Değerlendirilmesi", *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Erzurum, 2007, sy. 33, ss. 293-312.

196. Polat, İlknur, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Açılan Amerikan Okulları Üzerinde İnceleme", *Belleten*, c. 52, sy. 203, Ankara, 1988.

197. Sarı, Nil, "Amerikalı Misyonerler ve Ermeni Sorunu", *Uluslararası Türk-Ermeni İlişkileri Sempozyumu Bildiriler (24-25 Mayıs 2001)*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2001, ss. 287-296.

198. Sarıkoyuncu, Ali, "Osmanlı İmparatorluğu'nun Yıkılışında Misyonerlik Faaliyetleri", *Diyanet Aylık Dergi*, cilt 28, sy. 2 (1992), ss. 91-114.

199. Sezer, Ayten, "Osmanlı Döneminde Misyonerlik Faaliyetleri", *Osmanlı*, ed. Güler Eren, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 1999, c. II, ss. 182-192.
200. Sezer, Ayten, "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Misyonerlerin Türkiye'deki Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Ankara, (Ekim 1999), ss. 169-184.
201. Sezer, Ayten, "Ermeni Meselesi ve Misyonerler", *Yeni Türkiye*, Ermeni Meselesi Özel Sayısı, yıl 7, sy. 38, c. II (Mart-Nisan 2001), ss. 961-966.
202. Sezer, Ayten, "Osmanlı Döneminde Misyonerlik Faaliyetleri", *Yeni Türkiye Ermeni Sorunu, Özel Sayısı II*, Yıl 7, sayı 38 (Mart-Nisan 2001), ss. 948-960.
203. Sezer (Arıç), Ayten, "Atatürk ve Türkiye'deki Misyoner Okulları", *Türkler*, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 2002, ss. 467-475.
204. Sezer, Ayten, "Ermeni Meselesinde Misyonerlerin Rolü", *Türk Kültürü*, sayı 467 (Mart 2002), ss. 129-138.
205. Sırma, İhsan Süreyya, "Osmanlı Devleti'ne Karşı Yemen'de İsyan Çıkarmakla Görevli İngiliz Misyonerleri Hakkında", *Türk Kültürü Dergisi*, 21 (239), 1983, ss. 40-50.
206. Sırma, İhsan Süreyya, "Osmanlı Devleti'nde Faaliyet Gösteren İngiliz Misyonerleri", *İlim ve Sanat*, 1 (1985), ss. 83-88.
207. Sırma, İhsan Süreyya, "Misyonerliğin Görünmeyen Yönleri", *İslam*, Yıl 3, Sayı 29, Ankara 1986, ss. 33-35.
208. Sırma, İhsan Süreyya, "Fransa'nın Osmanlı Devleti'nde Beslediği Misyoner Ajanlar", *İslam*, Yıl 4, Sayı 44, 1987, ss. 47-49.
209. Sırma, İhsan Süreyya, "Misyonerlik", *Sosyal Bilimler Ansiklopedisi*, İstanbul: Risale Yayınları, 1991, c. III.
210. Şahin, Gürsoy, "Türk-Ermeni İlişkilerinin Bozulmasında Amerikalı Misyonerlerin Rollerini Üzerine Bir İnceleme", *Afyon Kocatepe Üniversitesi SBE Dergisi*, Cilt 7, Sayı 1, (Ermeni Özel Sayısı), Haziran 2005, ss. 208-238.
211. Şahin, Zeliha Nurten, "Antalya'da Misyonerlik Faaliyetleri", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 345-348.
212. Şimşek, Mehmet, "Diyarbakır ve Çevresindeki Süryanilere Yönelik Misyonerlik Faaliyetleri", *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Diyarbakır*, Ankara:

Diyarbakır Valiliği ve Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, 2008, Cilt 3.

213. Şişman, Adnan, "Misyonerlik Faaliyetleri ve Uşak'ta Montanizm'e Dair Çalışmalar", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt III, sayı 2, (Aralık 2001), ss. 1-6.

214. Şişman, Adnan, "Misyonerlik ve Osmanlı Devleti'nin Son Döneminde Kurulan Yabancı Sosyal ve Kültürel Müesseseler", *Türkler*, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 2002, c. XIV, ss. 173-180.

215. Taşdemirci, Ersoy, "Türk Eğitim Tarihinde Azınlık Okulları ve Yabancı Okullar", *Erciyes Üniversitesi SBE Dergisi*, sy. 10 (2001), ss. 13-30.

216. Taşpınar, İsmail, "Bir Katolik Hıristiyan Misyon Kuruluşu Olarak Caritas Türkiye ve Günümüzde İstanbul ve Çevresindeki Faaliyetleri", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 261- 268.

217. Taşpınar, İsmail, "Katolik Assomptionistler Tarikatı ve Türkiye", *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 10 (2004), ss. 93-113.

218. Tavkul, Ufuk, "Kafkaslar'da Misyonerlik Faaliyetlerine Bir Örnek: Karaçay-Malkar'da Hıristiyanlık Propagandası", *Kırım Dergisi*, 5 /20, (1997), ss. 32-34.

219. Toroslu, Nevzat, "Hıristiyanlık Propagandası Suç mudur?", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2 (1988), ss. 242-247.

220. Tosun, Cemal (çev.), "Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri", (yazar Xavier Jacob), *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri*, Ankara: TDV Yayınları, 1996, ss. 113-117.

221. Tosun, Cemal, "Misyonerliğe Karşı Alınacak Dini Tedbirler", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 417-420.

222. Tozlu, Necmettin, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Misyoner Okulları", *Osmanlı: Toplum*, ed. Güler Eren, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 1999, c. V, ss. 329-339.

223. Tuna, Nalan, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Hıristiyan Misyonerlik Faaliyetleri ve Ahmet Mithat Efendi'nin Müdafaası", *Tarih ve Toplum*, c. 34, sy. 203 (Kasım 2000), ss. 50-59.

224. Turan, Ömer, "Amerikan Protestan Misyonerleri'nin Bulgar Milliyetçiliğine Katkıları", *XII. Türk Tarih Kongresine Sunulan Bildiriler III*, Ankara, 1999, ss. 1097-1120.

225. Turan, Ömer, "Osmanlı'dan Cumhuriyete Türkiye'de Protestan Misyonerlik Faaliyetleri", *Osmanlı II*, ed. Güler Eren, Ankara, 1999, ss. 204-211.

226. Turan, Ömer, "Avrasya Coğrafyasında Misyonerlik Faaliyetleri", *Avrasya Etüdüleri Dergisi*, sy. 16, (Kış 1999).

227. Turan, Ömer, "Manastır'da Amerikan Misyonerler (1912-1917)", *Atatürk ve Manastır Sempozyumu (12-13 Ekim 1998 Manastır-Bitola) Bildiriler*, Ankara, 1999, ss. 417-438.

228. Turan, Ömer, "Atatürk ve Misyonerler", *Atatürk 4. Uluslararası Kongresi: Bildiriler (25-29 Ekim 1999, Türkistan, Kazakistan)*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi, 2000, ss. 140-141.

229. Turan, Ömer, "19. Yüzyılda Kırım, Kafkasya ve Civarında Misyonerlik Faaliyetleri", *Belleten*, 64, (2000), ss. 918-946.

230. Turan, Ömer, "Atatürk Döneminde Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri", *Atatürk 4. Uluslararası Kongresi: Bildiriler (25-29 Ekim 1999, Türkistan, Kazakistan)*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi, 2000, ss. 457-492.

231. Turan, Ömer, "19. Yüzyıl Osmanlı Tarihinin Kaynaklarından İngiliz ve Amerikan Protestan Misyonerlik Cemiyetleri Arşivleri", *XIII. Türk Tarih Kongresi (Ankara: 4-8 Ekim 1999) Kongreye Sunulan Bildiriler, Ankara*, 2002, (III. Cilt III. Kısım), ss. 177-178.

232. Turan, Ömer, "Osmanlı Devletinde Misyonerlik Faaliyetleri ve Arşivler", *Uluslararası Türk Arşivleri Sempozyumu (17-19 Kasım 2005)*, Ankara: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 2006, ss. 197-212.

233. Turan, Ömer, "Amerikan Misyonerlerinden E. Smith ve H. G. O. Dwig'h'e Göre 1830-1831 Yıllarında Ermeniler", *XIV. Türk Tarih Kongresi (Ankara 9-13 Eylül 2002), Kongreye Sunulan Bildiriler*, Ankara, 2005, (II. Cilt, II. Kısım), s. 124.

234. Turan, Süleyman (çev.), "Hıristiyan Kilisesinin Evrensel Misyonunun Kökeni İsa mı? Pavlus mu?", (yazar Charles H. H. Scobie) *Bilimname*, sy. 7, (2005), ss. 123-135.

235. Turan, Süleyman (çev.), "Dinler Teolojisi Bağlamında Çok Dinli Bir Konteskte Misyon", (yazar Dione Crafford), *Marife*, 7/1 (Bahar 2007), ss. 273-286.

236. Turan, Süleyman (çev.), “Küreselleşme, Dünyanın Hıristiyanlaştırılması ve Küresel Misyoloji”, (yazarlar Steve S. Moon- David Tai-Woong Le), *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, c. 6, sy. 1, ss. 195–213.
237. Turan, Süleyman, “Pavlus’un Misyon Metotları”, *Pavlus’u Düşünmek: Pavlus’un Teolojik Dünyası* içinde, ed. Cengiz Batuk, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2006, ss. 349–378.
238. Tümer, Günay, “Türkiye Misyonerler İçin İştah Kabartıcı Bir Ülkedir (Türkiye’de Misyonerlik Faaliyetleri Üzerine Bir Konuşma)”, *İslam*, Yıl 5, sayı 55, 1988, ss. 38-39.
239. Tümer, Günay, “İslâm’a Yönelik Misyonerlik Faaliyetleri”, (derl. Ahmet Arslan), *Diyanet Aylık Dergi*, sy. 59 (Kasım 1995), ss. 44-46.
240. Tümer, Günay, “XIX. Yüzyılda Sömürgecilerin Destek Kuvveti Misyonerlik ve Yehova Şahitleri Gerçeği”, *Türkiye’de Misyonerlik Faaliyetleri*, Ankara: TDV Yayınları, 1996, ss. 53-63.
241. Uçar, Ahmet, “Amerika’dan Anadolu’ya Misyoner Akını”, *Tarih ve Medeniyet*, Sayı 33, (Aralık 1996), ss. 46-47.
242. Uslu, Şükrü vd. , “Malatya ve Adıyaman Çevresinde Misyonerlik”, *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye’de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 165-202.
243. Ünal, Asife, “Misyonerliğe Karşı Kültürel Tedbirler”, *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye’de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 421-429.
244. Yakar, Cenap, “Doğuyu Tanıma Adına Gerçekleştirilen Sömürü [Misyonerlik Üzerine]”, *İslam*, Yıl 3, Sayı 29, 1986, ss. 38-40.
245. Yaramış, Ahmet, “Ermeni Cemaati Arasında Yaşanan Mezhep Kavgası ve Bunda Amerikan Misyonerlerinin Rolü (1831–1855)”, *Arayışlar*, Yıl: 8, sayı 16, (2006, ss. 161-172.
246. Yasdıman, Hakkı Şah, “Yehova’nın Şahitlerinin Teşkilat Yapısı Türkiye’deki Faaliyetleri (1)”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. XXI, (2005), ss. 193-221.
247. Yasdıman, Hakkı Şah, “İzmir, Denizli, Manisa, Uşak, Aydın ve Muğla Çevresinde Misyonerlik”, *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye’de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 349-358.

248. Yavuz, Şevket , “Mesajın İletilmesi mi, Mesaj ile Dönüştürüp Güce Eklemlen(dir)me mi?—Misyonerlik ve Tebliğin Kaynak, Alan ve Metod Açısından Çözümlemesi” *İslâmiyât*, c. 8, sy. 1, (2005), ss. 81-100.
249. Yavuz, Şevket, “Küreselleştirme Sürecinde Misyonerliğe Düşen Rolün Yeniden İnşası ve Çanakkale Örneği”, *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye’de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 269-279.
250. Yeniçeri, İsmail, “Misyonerlik ve Türkiye'ye Yansımaları”, *Stratejik Araştırmalar Dergisi*, yıl 1 sayı 1 (Ankara 2003), ss. 91-100
251. Yıldırım, Hasan, “Misyonerlik Dalgaları İslâm'ın Sağlam Duvarlarına Çarpıp Durmaktadır”, *Diyanet Aylık Dergi*, sy. 106 (Ekim 1999).
252. Yıldırım, Münir, “Dünden Bugüne Heybeli Ada Ruhban Okulu Sorunu ve Etrafındaki Tartışmalar”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15/2, (2006), ss. 383-400.
253. Yıldırım, Münir, “Fener Patrikhanesi ve Ekümenizm: Dinler Tarihi Açısından Bir Analiz”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c. 15, sy. 1, (2006), ss. 469-488.
254. Yıldız, Özgür, “Amerikan Protestan Misyonerlerinin Bursa'da Dini Faaliyetleri (1848'den Günümüze)”, *Erciyes Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 23 (2007/2), ss. 407-419.
255. Yıldız, Özgür, “1890-1919 Yılları Arasında Amerikan Board Teşkilatının Mardin'deki Faaliyetleri”, *Makalelerle Mardin Tarih Coğrafya* içinde, İstanbul, 2007, ss. 563-580.
256. Yılmaz, Hüseyin, “Van ve Ağrı Çevresinde Misyonerlik”, *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye’de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 133-140.
257. Yılmaz, Hüseyin, “Kırgızistan'da Misyonerlik ve Din Eğitimi”, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XI/1 (2007), ss. 91-128.
258. Yılmaz, Salih, “Karakalpak Muhtar Cumhuriyeti'nde Misyonerlik Faaliyetleri”, *Türk Dünyası Tarih ve Kültür Dergisi*, sayı 207 (Mart 2004), ss. 59-61.
259. Yılmazçelik, İbrahim; “XIX. Yüzyılda Harput'ta Misyoner Faaliyetleri“, XIX. *Yüzyılın İkinci Yarısında Dersim Sancağı* içinde, (İkinci Baskı), Elazığ, 1999.

260. Yitik, Ali İhsan (çev.), " Misyoner Bir Din Olarak Klasik Hinduizm", (yazar Arvind Sharma), *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, cilt X (1998), ss. 145-161.

261. Yitik, Ali İhsan, "Vatikan Sonrası Misyonerlik Faaliyetleri ve Misyonerliği Kolaylaştıran Faktörler: İzmir Örneği", *Beşinci Avrasya İslam Şurası (15-19 Nisan 2002, KKTC)*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2003, ss. 74-79.

262. Yitik, Ali İhsan, "Hint Menşeli Dinlerin Türkiye'deki Faaliyetleri", *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri: Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi*, ed. Ö. F. Harman, İstanbul: Ensar Yayınları, 2005, ss. 333-343.

263. Yitik, Ali İhsan, "Misyonerlik ve Yeni Dini Hareketler", *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005, ss. 91-102.

264. Yuvalı, Abdülkadir, "Ermeni İsyanlarında Misyoner Okullarının Rolü", *Yakın Tarihimize Kars ve Doğu Anadolu Sempozyumu*, (17-21 Haziran 1991), Kars: Kars Valiliği ve Atatürk Üniversitesi Yayınları, 1991, ss. 203-214.

265. Yüçetürk, Orhan Seyfi, "On Asya'ya Yönelik Misyoner Faaliyetleri", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 8 (1994), ss. 319-333.

266. Yüçetürk, Orhan Seyfi, "Misyonerlik", *Fidan Dergisi*, (İzmir, 1992).

267. Yüksel, Müfit, "Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri, Alevi ve Kürtlerin Protestanlaştırılması Çalışmaları İle İlgili Bir Mülahaza", *Yarın Dergisi*, (Haziran 2006).

Kitaplar

1. Açıkses, Erdal, *Amerikalıların Harput'taki Misyonerlik Faaliyetleri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2003.

2. Ahmet Hamdi, *İslam Alemi ve İngiliz Misyonerler, Bir Misyoner Nasıl Yetiştiriliyor?*, İstanbul: Yeditepe Yayınları, 2007.

3. Akyüz, Oğuz, *Misyonerlerin Faaliyetleri ve Propaganda Teknikleri*, İstanbul: Neden Kitap, 2007.

4. Alan, Gülbadi, *Merzifon Amerikan Koleji ve Anadolu'daki Etkileri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2008.

5. Alan, Gülbadi, *Misyonerlik Karşısında Osmanlı Devleti'nin Politikaları*, Kayseri: Arka Oda Yayınları, 2008.

6. Alan, Gülbadi, *Osmanlıda Protestan Okulları*, İstanbul: Meydan Yayıncılık, 2008
7. Altan, Mustafa Haşim, *Kıbrıs'ta Rumlaştırma Hareketleri: Ortodoks Katolik Misyonerliği ve Türk Toplumuna Yönelik Baskılar*, Ankara: Yeni Avrasya Yayınları, (3. baskı), 2003.
8. Atlı, Hilmi, *Batılıların Türk Toplumuna Yönelik Kültürel Asimilasyonu*, Ankara: Yeni Ofset, 1996.
9. Aydın, Ali Arslan, *Yehova Şahitlerinin İç Yüzü*, Ankara: Diyanet İşleri Baş. Yay. , 1982.
10. Aydın, Mithat, *Bulgarlar ve Ermeniler Arasında Amerikan Misyonerleri*, İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2008.
11. Aykıt, Dursun Ali, *Misyon ve İnciller: Misyonerliğin Tarihsel Kökenleri*, İstanbul: Kesit Yayınları, 2006.
12. Aytekin, Kerim, *Misyonerlere Kanmayın*, İstanbul: Gülhane Yayınları, 2008.
13. Bayzan, Ali Rıza, *Küresel Vaftiz: Misyoner Örgütlerin Türkiye ve Türk Cumhuriyetlerini Hıristiyanlaştırma Operasyonu*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, (III. Baskı), 2007.
14. Bayzan, Ali Rıza, *Misyoner Örgütlerin Kürt ve Alevi Operasyonu*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2008.
15. Bayzan, Ali Rıza, *Misyonerin Soykırım Oyunu: Ermeni-Rum-Pontus ve Süryani Nasturi Gaillesi*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2006.
16. Bayzan, Ali Rıza, *Türkiye'de Amerikan Misyonerleri*, Ankara: Bilgi Yayınları, 2006.
17. Bıyık, Mustafa, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, İstanbul: Birey Yay. , 2002.
18. Bilgin, Mehmet, *Karadeniz'de Postmodern Pontusculuk*, Ofset Baskı, 2008.
19. Birışık, Abdülhamit, *Oryantalist Misyonerler ve Kur'an*, İstanbul: İnsan Yayınları, 2004.
20. Can, Mehmet (çev.) *İngiliz Casusu Mr. Hempheri'nin Misyonerlik Faaliyetleri*, İstanbul: Kamer Yayınları, 1992.
21. Cevizoğlu, Hulki, *Misyonerlik ve Siyasal Hıristiyanlık*, İstanbul: Ceviz Kabuğu Yayınları, 2005.

22. Cilacı, Osman, *Hıristiyanlık Propagandası ve Misyonerlik Faaliyetleri*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, (IV. Baskı), 1992.
23. Çabuk, Mustafa, *Maraş'ta Misyoner Faaliyetleri ve Misyoner Okulları*, Kahramanmaraş: Ukde Kitaphığı, 2008.
24. Çelik, Mustafa, *Hıristiyanlaşma Tehlikesi*, İstanbul: Fütüvvet Yayınları, 2003.
25. Çınar, İlker, *Çifre Çözüldü*, İstanbul: Ozan Yayıncılık (II. Baskı), 2005.
26. Düzdağ, M. Ertuğrul, *Yakın Tarihimize Gizli Çehreler*, İstanbul: Zwi Geyik Yayınları, 2004.
27. el-Meydânî, Abdurrahman Hasan Hebenneke, *Misyonerlerin Müslümanları Şüpheye Düşürmeye Yönelik Sorularına Verilen Cevaplar*, çev: Fuat Günel, İstanbul: Yıldızlar Matbaası, 1995.
28. Erbarıştıran, Tufan, *Yehova'nın Şahitleri: Kim Bunlar Ne İstiyorlar?*, İstanbul: Kule Yayınları, 1990.
29. Erdem, Mustafa, *Misyonerlik Faaliyetleri ve Türkiye*, Ankara: Kamu-Sen Yayınları, 2005.
30. Erdoğan, Dilşen İnce, *Amerikan Misyonerlerinin Faaliyetleri ve Van Ermeni İsyanları*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayınları, 2008.
31. Ertuğrul, Halit, *Azınlık ve Yabancı Okulları Türk Toplumuna Etkisi*, İstanbul: Nesil Yayınları, 1998.
32. Ertuğrul, Halit, *Kültürümüzü Etkileyen Okullar*, İstanbul: Nesil Yayınları, 2002
33. Günay Nasuh, *Günümüz Türkiye'sinde Misyonerlik Faaliyetleri*, Isparta: Tuğra Matbaası, 2006,
34. Günay, Tuncer, *Haçlıların Ajan- Provakatör Kolları: Misyonerler ve Fener Rum Patrikhanesi*, Ankara: Berikan Elektronik Basım Yayım, 2002.
35. Günay, Tuncer, *Misyoner Örgütleri ve Misyoner Faaliyetleri*, Ankara: Ankara Ticaret Odası, 2004.
36. Gündüz, Şinasi, M. Aydın, *Misyonerlik: Hıristiyan Misyonerler, Yöntemleri ve Türkiye'ye Yönelik Faaliyetleri*, İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2005.
37. Gündüz, Şinasi, *Misyonerlik*, Ankara: DİB Yayınları, (I. Baskı), 2005.

38. Güngör, Ali İsrâ, *Cizvitler ve Katolik Kilisesindeki Yeri*, Ankara: Asam Yayınları, (I. Baskı), 2002.
39. Güngör, Ali İsrâ, *Hıristiyanlıkta Evanjelik Hareket*, Ankara: Aziz Andaç Yayınları, 2005.
40. Güngör, Ali İsrâ, *Tanrının Şövalyeleri: Cizvitler*, Ankara: Çağlar Yayınları, (II. Baskı), 2004.
41. Güngör, Ali İsrâ, *Vatikan, Misyon ve Diyalog*, Ankara: Alperen Yayınları, (II. Baskı), 1997.
42. Güngör, Erol, *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri*, İstanbul: Ötüken Yayınları, 1999.
43. Halidî, Mustafa & Ferruh, Ömer, *Misyonerler ve Tarihçeleri*, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 1991.
44. Halidî, Mustafa-Ferruh, Ömer, *Misyonerler Eğitim ve Siyaset*, İstanbul: Araştırma Yayınları, 1991.
45. Halidî, Mustafa-Ferruh, Ömer, *Misyonerler Siyonizm ve Sosyal Hayat*, İstanbul: Araştırma Yayınları, 1991.
46. Halil, İmamuddin, *Afrika Dramı, Sömürgecilik, Misyonerlik, Siyonizm*, çev. Mehmet Keskin, İstanbul: İnsan Yayınları, 1985.
47. Hampher, *İslam'ı Nasıl Yok Edelim Bir İngiliz Ajanının Hatıraları*, çev. Nevzat Göktaş, İstanbul: Nehir Yayınevi, 2004.
48. Harman, Ömer Faruk (editör), *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri: Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi*, İstanbul: Ensar Neşriyat, 2005.
49. Haydaroğlu, İlknur Polat, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Yabancı Okullar*, Ankara: Ocak Yayınları, 1993.
50. Hopkins, E. W. , G. F. Moore, M. Halidi, Ö. Ferruh, *Misyonerlik: Tarihte ve Günümüzde*, çev. Adnan Yazıcı vd. , İstanbul: Örgün Yayınları, 2006.
51. İslamoğlu, Seçkin, *Misyonerlere Cevap Ehli Kitaba Davet Hazreti İsa*, İstanbul: Seçkin Yayınları Ve Bilişim Hizmetleri 2004.
52. Jenkins, Hester Donaldson, *Robert Kolej'in Kızları: Misyonerlik - Feminizm - Yabancı Okullar*, çev. Ayşe Aksu, İstanbul: Dergah Yayınları, 2008.
53. Kahraman, Ahmet, *Dinler ve Misyonerler*, İstanbul: Ensar Neşriyat, 2006.

54. Karabacak, Müslim, *Dinlerarası Diyalog/Şartlara Uydurulmuş Misyonerlik*, İstanbul: İcmal Yayıncılık, 2005.
55. Kerimoğlu, Barış, *Zehirli Sarmaşık Misyonerler*, İstanbul: Ulus Yayınları, 2004.
56. Kieser, Hans-Lukas, *İskalanmış Barış Doğu Vilayetlerinde Misyonerlik, Etnik Kimlik ve Devlet 1839-1938*, çev. Atilla Dirim, İstanbul: İletişim Yayınları, 2005.
57. Kocabaş, Süleyman, *Misyonerlik ve Misyonerler: Türkiye'de Gizli Tarih III*, İstanbul: Vatan Yayınları, 2002.
58. Kocabaşoğlu, Uygur, *Anadolu'daki Amerika- Kendi Belgeleriyle 19. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Amerikan Misyoner Okulları*, Ankara: İmge Kitabevi, 2000.
59. Kocahanoğlu, Osman Selim (Haz.), *Şark Meselesi, Osmanlı'nın Sömürgeleşme Tarihi, Osmanlı Demiryolları, Düyun-u Umumiye, Misyonerlik*, İstanbul: Temel Yayınları, 1999.
60. Koç, Yıldırım, *Avrupa Sendikacılığı; Enternasyonalizm mi Çağdaş Misyonerlik mi?*, İstanbul: Kaynakları, 2006.
61. Koç, Yıldırım, *Türk Sendikal Hareketi ve Çağdaş Misyonerler*, İstanbul: Toplumsal Çözüm Yayınları, 2007.
62. Köse, Cengiz, *Enel Hak'tan Günümüze Misyonerlik- Aleviler Nelen İnanç Değiştirsin?*, İstanbul: Aydıuşu Yayınları, 2006.
63. Küçük, Abdurrahman, *Misyonerlikten Diyaloga Türkiye*, Ankara: Aziz Andaç Yayınları, 2008.
64. Küçükağa, Ömer, *Misyonerler Neye Çağırıyor?*, İstanbul: Mediyet Yay. 2005.
65. Küçükoğlu, Bayram, *Türk Dünyasında Misyoner Faaliyetleri (Dünyü- Bugünü ve Yarını)*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, (II. Baskı), 2005.
66. Lale, Ahmet, *Misyonerlik Hakkında Bir Çalışma*, Ankara, Lazer Matbaası, 2003.
67. Macaulay, Rose, *Trabzon Kuleleri, İngiliz Misyonerler Karadeniz'de*, çev. Billur C. Tiğrek, İstanbul: Tüm Zamanlar Yayıncılık, 1995.
68. Malay, Murat, *Gizli Misyonerlerle Polemik*, İstanbul: Mem Yayınları, 2004.

69. Muratođlu, Davut, *Neden Hıristiyan Oldular*, İstanbul: Müjde Yayıncılık, 2002.
70. Mutlu, Şamil, *Osmanlı Devleti'nde Misyoner Okullar*, İstanbul: Gökkuşbe Yay. , 2005.
71. Naz, Necmi, *Moon Dünya Mesihliğine mi Soyunuyor?*, İstanbul: X Yayınları, 2002.
72. Noyan, Münib Engin, *Dikkat Misyoner Var*, İstanbul: Birun Kültür Sanat Yayıncılık, 2002.
73. Odabaş, Adnan, *Dikkat Misyoner Geliyor*, İstanbul: Üsküdar Gazetesi Yayınları, 2005.
74. Öke, Mim Kemal, *İngiliz Ajanı Binbaşı E. W. C. Noel'in Kürdistan Misyonu 1919*, İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 1992.
75. Özemre, Ahmet Yüksel, *Din ve Misyonerlik*, İstanbul: Pınar Yayınları, 2004.
76. Özkan, Ali Rafet, *Baptistler: Amerikan Evanjelikleri*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2005.
77. Özsoy, Hasan, *Kayseri'de Amerikan Misyoner Faaliyetleri ve Talas Amerikan Koleji*, Kayseri: Talas Belediyesi Kültür Yayınları, 1996.
78. Öztürk, Ayhan- Yıldız, Özgür, *Amerikan Protestan Misyonerlerin Türkiye'deki Faaliyetleri (1820-1938)*, İstanbul: Arka Oda Yayınları, 2007.
79. Öztürk, Müjdat, *İsa'nın Hain Çocukları: Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri*, İstanbul: Yeni Yüzyıl Yayınları, 2008.
80. Paşaoğlu, Sarkis, *Tarih ve Kutsal Kitap Işığında Yehova Şahitleri: İddiaları ve Yanılgıları*, İstanbul: Lütuf Yayıncılık, 1999.
81. Pınar, İlhan, *Hacılar, Seyyahlar, Misyonerler ve İzmir. Yabancıların Gözüyle Osmanlı Döneminde İzmir: 1608-1918*, İzmir: İzmir Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 2001.
82. Polat, Bayram, *Evanjelik Bir Hareket Metodist Kilise*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2008.
83. Poyraz, Ergün, *Misyonerler Arasında Altı Ay: Dünden Bugüne Hıristiyanlığın ve Yahudiliğin Analizi*, Ankara: Turna Yayıncılık, 2001.
84. Sevinç, Bayram, *Hıristiyan Olan Türkler ve Türk Misyonerler*, İstanbul: İz Yayıncılık, 2006.

85. Sevinç, Necdet, *Osmanlı'dan Günümüze Misyoner Faaliyetleri*, İstanbul: Milenyum Yayınları, 2002.
86. Sezer, Ayten, *Atatürk Döneminde Yabancı Okullar (1923-1938)*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1999.
87. Sırma, İhsan Süreyya, *Sömürü Ajanı İngiliz Misyonerleri*, İstanbul: Yeni Şafak, 1995.
88. Somerville, A. N. , *İskoç Misyonerin Gözüyle İzmir ve Çevresi*, çev. Asuman Lökçü, İzmir: Tepekule Kitaplığı Yayınları, 2008.
89. Succi, Padre Vincenzo R. (Latince'den çev.), *Tanrı'nın Ailesi (İnsanlığın Işığı)*, İstanbul: Ohan Basımevi, 1984.
90. Topsakal, İlyas, *Rus Misyoner Kaynaklarına Göre Rus Çarlığı ve Türkler (1552-1917)*, İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, 2009.
91. Tozlu, Necmettin, *Kültür ve Eğitim Tarihimizde Yabancı Okullar*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1991.
92. Turan, Ömer, *Avrasya'da Misyonerlik*, Ankara: Asam Yayınları, 2002.
93. Turan, Süleyman, *Misyonerliğin Kurucusu Pavlus*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık 2006.
94. Türk Diyanet Vakıf-Sen, *Milli ve Manevi Bütünlüğümüzü Tehdit Eden Tehlike! Misyonerlik*, Ankara: Türk Diyanet Vakıf-Sen Eğitim Yayınları, 2003.
95. Türk Ocakları Samsun Şubesi, *Misyonerlik ve Pontusçuluk*, Samsun: Türk Ocakları Samsun Şubesi Yay. , 2002.
96. Türkiye Diyanet Vakfı, *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1996.
97. Umara, Muhammed, Müslümanların Hıristiyanlaştırılması, çev. Ali Aslan, İstanbul: Denge Yayınları, 1995.
98. Üçal, Turgay, Hıristiyan İnancına Göre Misyonerlik, İstanbul: Gerçeğe Doğru Kitapları, 2002.
99. Ünal, Asife (Yayına haz.), *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik*, Ankara: Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2005.
100. Vahapoğlu, Hidayet, *Osmanlı'dan Günümüze Azınlık ve Yabancı Okulları*, Ankara: TKAE Yayınları, 1990.

101. Vural, İsmail, *Evanjelizm: Beyaz Sarayın Gizli Dini*, İstanbul: Karakutu Yayınları, 2003.

102. White, George E. , Bir Amerikan Misyonerinin Merzifon Amerikan Koleji Hatıraları, çev. Cem Tarık Yüksel, İstanbul: Enderun Kitabevi, 1995.

103. Wimber, John-Springer Kevin, *Etkin Müjdecilik: Müjdeyi Tanrı'nın Gücüyle Duyurma*, çev. Levent Kınran, İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 1995.

104. Yalçın, Hasan, *Ngolar: Küreselleşmenin Misyonerleri*, İstanbul: Kaynak Yayınları, 2005.

105. Yıldırım, Uğur, *Türkiye'de Misyonerlik*, İstanbul: Otopsi Yayınları, 2005

106. Yıldız, Özgür, *Amerikan Protestan Misyonerlerinin Türkiye'deki Faaliyetleri*, İstanbul: Arka Oda Yayınları, 2007.

107. Yıldız, Özgür, *Misyonerlik ve Amerikan Board Teşkilatı*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2009.

108. Yılmaz, Durmuş, *Fransa'nın Türkiye Ermenilerini Katolikleştirme Siyaseti*, Konya: Selçuk Üniversitesi Vakfı Yayınları, 2001.

Lisansüstü Tezler

Tamamlanmış Tezler

1- Açıkses, Erdal, *Tanzimat Sonrası Harput (Mamuratü'l-Aziz)'ta Amerikan Misyoner Faaliyetleri*, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü (Doktora Tezi), Ankara 1991.

2- Akdaş, Canan Şahin, *35 Numaralı Mukteza Defteri ve Osmanlı Topraklarında Faaliyet Gösteren Yabancı Kurumlar*, Erciyes Üniversitesi SBĖ, (Yüksek Lisans Tezi), Kayseri 2003.

3- Akyul, Mustafa, *Osmanlı Devleti'nin Yıkılmasında Misyonerlik Faaliyetlerinin Etkileri (1839-1923)*, Gazi Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), 2007.

4- Alan, Gülbadi, *Osmanlı Devleti'nde Amerikan Misyoner Okullarının Ermenilere Bakışı (1820-1914)*, Erciyes Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1997.

- 5- Alan, Gülbadi, *Merzifon Amerikan Koleji ve Anadolu'daki Etkileri*, Erciyes Ü. SBE (Doktora Tezi), Kayseri, 2002.
- 6- Anuarbekov, Asset, *Kazakistan'da Misyonerlik Faaliyetleri*, Selçuk Üniversitesi SBE (Yüksek Lisans Tezi), Konya.
- 7- Arık, Betül, *İdil-Ural Bölgesinde Yaşayan Türklere Yönelik Dini Etkileme ve Eritme Faaliyetleri*, Ankara Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1999.
- 8- Aslanova, Sevinç, *Krişnacılık Ve Azerbaycan 'daki Faaliyetleri Üzerine Bir Araştırma*, Ankara Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2000.
- 9- Ataç, Cemile Akça, *The War of Pamphlets (1807-1809): A Significant Crisis Within The Missionary Challenge To The East India Company's Religious Policy Of Non-Interference* [Risaleler Savaşı (1807-1809): Doğu Hindistan Şirketi'nin Dinsel Hoşgörü Politikasına Karşı Misyonerlerin Tepkisi İle Ortaya Çıkan Önemli Bir Kriz], Bilkent Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1998.
- 10- Ateş, Gürkan Kenan, *Türk Toplumunda Sosyo-Kültürel Çözülme ve Misyonerlik*, Selçuk Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), 2006.
- 11- Ateş, Orhan, *Misyonerlik Faaliyetlerinin Ermeni Boyutu*, Dumlupınar Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), 2002.
- 12- Avcı, Murat, *İzmir'deki Hıristiyan Dini Cemaatler*, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE (Yüksek Lisans Tezi), 2002.
- 13- Ay, Serdar, *Misyonerlik ve Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri*, Niğde Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), 2007.
- 14- Aykıt, Dursun Ali, *Misyon ve İnciller*, Cumhuriyet Üniversitesi SBE (Yüksek Lisans Tezi), Sivas, 2004.
- 15- Başaran, Betül, *Reinterpreting American Missionary Presence in the Ottoman Empire: American Schools and the Evolution of Ottoman Educational Policies (1820-1908)* [Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Amerikan Misyoner Faaliyetlerine Yeni Bir Bakış: Amerikan Okulları ve Osmanlı Eğitim Politikalarının Gelişimi ve Dönüşümü (1820-1908)], Bilkent Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), 1997.
- 16- Bayrak, Şerif, *İnternet Siteleri ve Misyonerlik Faaliyetleri*, Marmara Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2004.

17- Bedir, Şener Faruk, *Evanjelik Hıristiyanlığın Misyon Anlayışı ve Misyonerlik Yöntemleri*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), 2005.

18- Bostancı, Yaşar, *Ankara ve Çevresinde Türklere Yönelik Dini Faaliyetler*, Ankara Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1997.

19- Boyacı (Özkök), Tülin, *Güney-Doğu Anadolu'ya Yönelik Misyonerlik Faaliyetleri*, Gazi Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1991.

20- Cancer, Mustafa, *Medyaya Yansıyan Şekliyle Misyonerlik Faaliyetleri (1999-2005)*, Marmara Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2006.

21- Cintosun, Mustafa, *Misyonerlik ve Harput'taki Amerikan Misyoner Okulları Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*, Harran Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), 2006.

22- Çabuk, Mustafa, *Kahramanmaraş'ta Faaliyet Göstermiş Olan Misyoner Okulları*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), 2008.

23- Çapan, Leyla, *19. Yüzyıl Sonunda İstanbul'da Yabancı Misyonlar Tarafından Yapılmış Hastahane Binaları*, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), 2002.

24- Çetin, İbrahim, *Türk Medyasının Misyonerlik Algısı*, Sakarya Üniversitesi, SBE, (Yüksek Lisans Tezi), 2007.

25- Çetinkaya, Levent, *Türkiye'de Protestan Misyonerlik Faaliyetlerinin 1990 Sonrası Dönemde Görev Profili ve Ulusal Güvenlik Açısından Değerlendirilmesi*, Kara Harp Okulu Komutanlığı, Savunma Bilimleri Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2005.

26- Çoban, Mahmut, *Bir Katolik Cemaati Olarak Fransiskanlar*, Marmara Üniversitesi, SBE, (Yüksek Lisans Tezi), 2008.

27- Dağlı, Mustafa; *Anadolu'da Kurulan Yabancı Okullar ve Tesirleri*, Erciyes Üniversitesi, SBE, (Doktora Tezi), Kayseri, 1990.

28- Danacıoğlu, H. Esra, *Anadolu'da Amerikan Misyoner Faaliyetleri (1820-1914)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1987.

29- Danacıoğlu, H. Esra, *Osmanlı Anadolu'sunda Anglo-Sakson (Protestan) Misyoner Faaliyetleri (1816-1856)*, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, (Doktora Tezi), 1993.

30- Demir, C. , *Kayseri-Nevşehir-Niğde Üçgeninde Amerikan Board'ın Eğitim Faaliyetleri*, Erciyes Üniversitesi, (Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2008.

31- Demirel, Mücahit, *19. Yüzyılda Ermenilerin Tebaa-yı Sadıka Olmaktan Çıkışlarını Ortaya Koyan Süreç*, İstanbul Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2001.

32- Demirkapı, Döne, *Hıristiyanlıkta Bir Misyon Yöntemi Olarak İnkültürasyon*, Ankara Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2006.

33- Erdoğan, Dilşen İnce, *Osmanlı Devleti'nde Amerikalı Misyonerler ve Van Ermeni İsyanı (1896)*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâpları Tarihi Enstitüsü, (Doktora Tezi), 2007.

34- Eren, Beytullah, *Türkiye'de Misyonerlerin Kullandığı Araçlar ve İçerikleri*, Marmara Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2005.

35- Esen, İbrahim, *İslam Dininden Vazgeçenlerin ve Buna Paralel Misyonerlerin Başarılarının Bir Kelam Problemi Olarak Kaynak ve Sebepleri*, Marmara Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2007.

36- Gökgöz, Saime Selenga, *İdil-Ural'da İslam Karşıtı Misyon Hareketi: Yevfimiy Aleksandroviç Malov*, Hacettepe Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü (Doktora Tezi), 2003.

37- İnan, Uğur, *Osmanlı Devleti'nde Alman Protestan Misyonerlik Faaliyetlerinin Alman Çıkarları Açısından Değerlendirilmesi (1871-1918)*, Erciyes Ü. SBE (Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2008.

38- Korkmaz, Turgay, *Amerikan Misyonerliği ve Anadolu'ya Yayılışları*, Marmara Üniversitesi, SBE, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1991.

39- Kozan, Tuba, *Türkiye'de Misyonerlerin Hedef Kitleleri ve Faaliyetleri*, Marmara Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2007.

40- Kurt, Selami, *Mesih İnanlıları ve Türkiye'deki Faaliyetleri*, Ankara Üniversitesi, SBE, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2002.

41- Küçük, Mehmet Alparslan, *Ermeniler Arasında Protestanlığın Yayılışı Ve Protestan Ermeniler (Türkiye Örneği)*, Ankara Üniversitesi SBE, (Doktora Tezi), Ankara, 2006.

42- Küçüköğlü, Bayram, *Misyonerlik Faaliyetleri ve Türk Dünyasına Yönelik Çalışmaları*, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), 2003.

43- Lee, Ji Hyun, *Türkiye'deki Misyonerlik: Güney Koreli Protestan Misyonerlerin Faaliyetleri*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans), 2004.

44- Mollahüseyinoğlu, Beyhan, *Türkiye'deki Ortodoks Misyonerliği*, Ankara Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2006.

45- Murphy, Catherine, *Application Of Protestant Missionary Theology: The American Board's Mission To Eastern Turkey (1839-1870)* [Protestan Misyoner İlahiyatı Uygulaması: Amerikan Board'un Türkiye Misyonu (1839-1870)], Boğaziçi Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), 2002.

46- Murzaraimoğlu, Bakıt, *Bağımsızlık Sonrası Kırgızistan'da Faaliyet Gösteren Hıristiyan Kökenli Misyoner Gruplar*, Ankara Ü. SBE, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2000.

47- Murzaraimoğlu, Bakıt, *Baptizm ve Kırgızistanda Baptist Faaliyetler*, Ankara Ü. SBE, (Doktora Tezi), Ankara, 2003.

48- Mutlu, Şamil, *Osmanlı İmparatorluğunda Yabancı Okullar*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Doktora Tezi), 1999.

49- Özsoy, Hasan, *Kayseri'de Amerikan Misyoner Faaliyetleri ve Talas Amerikan Koleji*, Erciyes Ü. SBE (Doktora Tezi), Kayseri, 1995.

50- Satılmış, Selahattin, *I. Dünya Savaşı Öncesinde Nesturiler ve Misyonerlik Faaliyetleri*, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), 2006.

51- Sevinç, Bayram, *Günümüz Türkiye'sinde Hıristiyanlaşma ve Türk Misyonerler*, Marmara Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2005.

52- Sezer, Ayten, *Atatürk Döneminde Yabancı Okullar 1923-1938*, Ankara, H. Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, (Doktora Tezi), 1994.

53- Sezer, Cemal, *Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Amerikan Misyonerlerinin Anadolu'daki Faaliyetleri (1830-1914)*, Selçuk Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2005.

54- Soyubol, Kutluğhan, *A Tale Of Two Women: Ishimoto Shidzue And Selma Ekrem, A Study On Missionary Feminism and Women's Education* [İki Kadının Hikayesi: Ishimoto Shidzue ve Selma Ekrem, Misyoner Feminizmi Ve Kadın Eğitimi Üzerine Bir Çalışma], Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), 2007.

55- Şahin, Emrah, *Errand into the East: A History of Evangelical Amerikan Missionaries and Their Missions to Ottoman Istanbul during the Nineteenth Century*, Bilkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), 2004.

56- Şahin, Zeliha, Nurten, *Ortaöğretim Gençliğinin Misyonerlik Faaliyetleri Karşısındaki Tutumu (Antalya örneği)*, Süleyman Demirel Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi).

57- Taş, Tülün, *19. Yüzyılda Anadolu'da Katolik Misyonerlerin Eğitim Alanındaki Faaliyetleri*, Erciyes Ü. SBE (Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2006.

58- Taşçı, Erkan, *Din Sosyolojisi Açısından Misyonerlik ve Günümüz İslam Toplulukları*, Marmara Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2006.

59- Taşkın, Faruk, *Amerikan Misyoner Okullarından "Merkezi Türkiye Koleji" (1876-1924)*, Mersin Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), 2007.

60- Taştan, A. Vahap, *Nasturi Misyonerleri'nin Orta Asya ve Çevresindeki Faaliyetleri*, Erciyes Ü. SBE (Yüksek Lisans Tezi), Kayseri 1986.

61- Tokay, Melike, *American Women's Foreign Mission Movement: "Cooperation Of Eve With The Redeemer'in Evangelical Missions [Amerikalı Kadınların Harici Misyon Hareketi: Protestan Misyonlarda "Havva'nın Kutsal Kurtarıcıyla Yaptığı İşbirliği"]*, Bilkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), 2006.

62- Topçu, Ömer, *Protestanların Türkiye'deki Faaliyetleri*, Marmara Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), 2006.

63- Topsakal, İlyas, *Rus Misyoner Kaynaklarına Göre; İdil-Ural Bölgesinde Ortodoks Misyoner Faaliyetleri ve Türkler (1552-1917)*, Marmara Üniversitesi SBE, (Doktora Tezi), İstanbul 2007.

64- Tozkoparan, Neşe, *19. Yüzyılda Van'da Misyoner Örgütleri ve Bu Örgütlerin İhtilalci Ermeni Hareketindeki Rolü*, Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi, SBE (Yüksek Lisans Tezi), Van, 2007.

65- Turan, Süleyman, *Pavlus'un Misyon Anlayışı*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, SBE, (Yüksek Lisans Tezi), Trabzon, 2004.

66- Uçar, Ahmet, *Amerikan Misyonerlerinin Türkiye'deki Faaliyetleri (1818-1930)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), Konya, 1988.

67- Yel, Hasan, *İnternet Ortamında Misyonerlik Faaliyetleri ve Sanal Kiliselerin Çalışma Yöntemleri*, Selçuk Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), 2006.

68- Yıldız, Özgür, *Türkiye'de Amerikan Protestan Misyonerlerinin Faaliyetleri Çerçevesinde Bursa Şubesi (İstasyonu 1834-1928)*, Erciyes Ü. SBE (Doktora Tezi), Kayseri, 2007.

69- Yusipova, Mileuşa, *İdil-Ural Bölgesinde Hıristiyanlığın Yayılması Üzerine Bir Araştırma*, Ankara Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), 2003.

70- Yücel, İ. , *Kendi Belgeleri Işığında Amerikan Board'ın Osmanlı Ülkesi'ndeki Teşkilatlanması*, Erciyes Ü. SBE (Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2005.

71- Zararsız, Davut, *Tanzimat'tan Cumhuriyete Kadar İstanbul'daki Gayr-i Müslim Okulları*, Marmara Üniversitesi SBE, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 1995.

72- Zengül, Erdem, *Ankara'daki Protestan Misyonerliği*, Ankara Üniversitesi, SBE, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2007.

Devam Eden Tezler

1- Yücel, İdris, *Amerikan Misyonu Ekseninde Anadolu'daki Amerikan Hastaneleri (1820-1923)*, Hacettepe Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü (Doktora).

2- Turan, Süleyman, *Misyon'dan Misyoloji'ye: Misyoloji'nin Hıristiyan Misyon Anlayışına Katkıları*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora)

3- Tuncel, Kamil, *Fransa'daki Türkler Arasında Misyonerlik Faaliyetleri*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora)